

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
Візуально-виховна діяльність у ЗДО на основі стилістичного напрямку
пуантилізму: опрацювання жанрів пейзажу, натюрморту та портрета

Белла Крістіна Степанівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: Дошкільна освіта

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Кулін Агнеш Золтанівна

(старший викладач)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Кваліфікаційна робота
Візуально-виховна діяльність у ЗДО на основі стилістичного напрямку
пуантилізму: опрацювання жанрів пейзажу, натюрморту та портрета

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

Белла Крістіна Степанівна

освітня програма: Дошкільна освіта

спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Кулін Агнеш Золтанівна**

(старший викладач)

Рецензент: **Тягур Василь Михайлович**

(кандидат педагогічних наук, доцент)

Берегове

2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**POINTILLISTA STÍLUSIRÁNYZATRA ÉPÜLŐ VIZUÁLIS NEVELÉSI
TEVÉKENYSÉGEK AZ ÓVODÁBAN: TÁJKÉP, CSENDÉLET ÉS
PORTRÉ MŰFAJAIT FELDOLGOZVA**

Szakdolgozat

Készítette: Bella Krisztina

IV. évfolyamos óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Kulin Ágnes

(adjunktus)

Recenzens: Tyahur László

(a pedagógia tudományok kandidátusa, docens)

Зміст

ВСТУП.....	6
I. ТЕХНІКА ПУАНТИЛІЗМУ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ.....	8
I.1. Ознайомлення з пуантилістськими творами Жоржа Сера.....	10
I.2. Представлення пуантилістських пейзажних творів Поля Сіньяка	18
II. ГРА З КОЛЬОРАМИ АБО ОСНОВИ ТЕОРІЇ КОЛЬОРУ	23
III. ЗАСТОСУВАННЯ ПУАНТИЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ В ДИТЯЧОМУ САДУ	27
III.1. Застосування пуантилістичної техніки з урахуванням портрет і можливостей різних вікових груп	32
III.2. Інтеграція пуантилістичної техніки в проектну діяльність у дитячому садку	38
ВИСНОВКИ.....	49
РЕЗЮМЕ.....	50
ДОДАТКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	51
ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ	54
СПИСОК ЗОБРАЖЕНЬ.....	56
ДОДАТКИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ.....	58

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	6
I. POINTILLISTA TECHNIKA A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN	8
I.1. Georges Seurat pointilista műveinek bemutatása.....	10
I.2. Paul Signac pointilista tájképfestő alkotásainak bemutatása	18
II. JÁTÉK A SZÍNEKKEL, AVAGY A SZÍNELMÉLET ALAPJAI	23
III. POINTILLISTA TECHNIKA ÓVODAI ALKALMAZÁSA.....	27
III.1. A pointillista technika alkalmazása különböző korcsoportok igényeit és lehetőségeit figyelembe véve.....	32
III.2. A pointillista technika integrálása az óvodai projekttevékenységek során	38
ÖSSZEGZÉS.....	49
PE3IOME	50
MELLÉKLETEK.....	51
FELHASZNÁLT IRODALOM	51
ÁBRAJEGYZÉK.....	54
KÉPEK JEGYZÉKE	56
A GYAKORLATI RÉSZ MELLÉKLETEI	58

BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témája: Pointillista stílusirányzatra épülő vizuális nevelési tevékenységek az óvodában: tájkép, csendélet és portré műfajait feldolgozva. Azért választottam ezt a témát, mert úgy vélem, a mai modern társadalomban a gyermeki alkotás – legyen szó festészetről, grafikáról vagy kézimunkáról – nem kap kellő figyelmet. A téma aktualitása véleményem szerint mindig időszzerű, hiszen a vizuális kifejezésformák meghatározó szerepet játszanak a gyermekek fejlődésében. Dolgozatom célja, hogy rávilágítsak a képzőművészeti foglalkozások jelentőségére az óvodáskorú gyermekek mindennapjaiban és bemutassam, hogyan segíthetik ezek a tevékenységek még inkább a kreativitásuk kibontakozását.

Szerkezetileg munkám három fő fejezetből áll, amelyek további alpontokra tagolódnak. Az első fejezetben a 19. század második felének művészeti irányzatait, az impresszionizmust és a neoimpresszionizmus tanulmányozom szakirodalmi források alapján. Kiemelt célom a pointillista festészeti stílus bemutatása, különös tekintettel annak jellegzetességeire, kiemelkedő művészeire és legismertebb alkotásaikra. A második fejezet középpontjában a színek állnak, főleg az elsődleges színek vizsgálata, mivel ezek ismerete nélkül nehezen lehetne megérteni a kor festészeti irányzatait. Szakedolgozatom záró részében vizuális nevelésből olyan projekttevékenységek megvalósítására törekszem, amelyek megfelelnek az óvodák számára előírt nemzeti kerettanterv követelményeinek és kicsit közelebb hozzák a gyermekekhez a képzőművészet világát. A foglalkozástervek elkészítésénél Olena Kononko: *„Én a világban”* című könyvében megfogalmazott szempontokat vettem alapul, mivel Ukrajnában ez az előírt alapprogram ma az óvodai intézmények számára.

Az óvodai vizuális nevelés során a gyermekek megismerkedhetnek a pointillista festészeti technikával és kiemelkedő művészeivel, valamint betekintést nyerhetnek e sajátos stílus jellegzetességeibe az alkotási folyamatok során. Szakedolgozatom gyakorlati részében három pointillista technikára épülő vizuális nevelési tevékenységet valósítottam meg különböző korcsoportokkal, Beregszász két óvodai intézményében. A tapasztalatokra alapozva a következő tanévben újabb projekttevékenységek megtervezésére és megvalósítására is sor került. A dolgozat harmadik fejezetében kap helyet ezek részletes bemutatása. A tevékenységek folyamatának dokumentálása fotók által történt, ezek és a szemléltető eszközökről készült képek a mellékletben kaptak helyet.

Kutatásom céljával tűztem ki, hogy körbejárjam, milyen mértékben lehet beépíteni a pointillista festészeti technikát az óvodai vizuális nevelésbe és ezen tevékenységek miként járulnak hozzá a gyermekek különböző készségeinek és képességeinek fejlődéséhez. Ennek

feltárása érdekében különböző korcsoportú gyerekek – kis-, középső- és nagycsoportos – bevonásával végeztem foglalkozásokat, melyek során elemeztem a technika alkalmazhatóságát. A foglalkozások megtervezésekor szem előtt tartottam a gyerekek életkori sajátosságait azért, hogy a tevékenységek fokozatosan épüljenek fel az egyszerűbb feladatoktól kezdve a bonyolultabb technikai megvalósításokig.

I. POINTILLISTA TECHNIKA A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

A képzőművészet több ágazatra osztható: ide sorolható a festészet, a grafika és a szobrászat. Ezen területek az alkalmazott technikában, a felhasznált anyagokban és ezek felhasználási módjában különböznek. A munkám folyamán a festészetnek azt a részét szeretném feltárni, amely a pointillizmus festészeti technikáját részletesen bemutatja.

A képzőművészet festészeti ága a kétdimenziós formákkal, színes pontokkal és vonalakkal ábrázolja a háromdimenziós formákat.¹

Egy másik megfogalmazás szerint a festészet nem más, mint sík felületen teret és formákat színekkel, vonalakkal két kiterjedésben ábrázoló művészet, melynek kifejezőeszközei a vonal, a színek, a foltok és a tónusok.²

A művészettörténészek a pointillizmust úgy határozzák meg, hogy olyan festészeti irányzat, amely az impresszionizmusból kifejlődött a 19. század végére. Azok a festők, akik ebben a stílusban alkottak, sajátos módon használták a színeket a vásznon. Festményeiken nem alkalmaztak ecsetvonásokat, hanem az alapszíneket apró pöttyökkel, szabályos pontokkal vitték fel a vászonra és ezeknek az összességéből alkották meg képeiket. Kezdetben a kifejezést pejoratív módon ennek a stílusnak a kigúnyolásaként használták, de idővel ez változott és jelentése pozitív irányt vett.

Jellemzői:

- optikai problémák kutatása,
- a látás pszichológiai aspektusainak vizsgálata,
- fényekkel és árnyékokkal való elemzés,
- alapszínek kis pontocskák használatával,
- körvonalai elemek jelenléte, perspektíva rajzolása.³
- Célja friss élmények rögzítése,
- élénk tónusok, légiesség jellemzi a laza ecsetvonások mellett,
- a körvonalak és a kontúrok hiányoznak.⁴

Az a festő, aki ezt a technikát alkalmazta az ábrázolt tárgy, felület színét a tárgyra általában jellemző úgynevezett lokális színek, az ezeket kiegészítő színek és a fényviszonyokat rögzítő reflex színek pontokból alkotta meg, innen eredeztethető a módszer gúnyos elnevezése: pointillizmus (point, a pont franciául).⁵

¹ Kovács Nemere: A képzőművészet története, I. Fejezet (5. oldal)

² Dr. Sógor Györgyné, Mialkovszky Mária: A képzőművészet és az iparművészet története, I. Fejezet (8. oldal)

³ Kovács Nemere: A képzőművészet története, III. Fejezet (374. oldal)

⁴ Szabó Attila: Művészettörténet vázlatokban. A kezdetektől napjainkig, I. Fejezet (74. oldal)

⁵ Pataki Gábor: Művészettörténet, III. Fejezet (17. oldal)

Impresszionizmus, neoimpresszionizmus

Az impresszionizmus a 19. századi művészeti irányzat, amely a latin "impression" szóból ered és jelentése: benyomás. A művészek alkotásaik során a pillanatnyi élményeiket jelenítik meg és ezzel akarják a valóságot visszatükrözni a festményen. A 19. század végén kialakuló különleges pontokat, pöttyöket felhasználó irányzatot, pointillizmusnak Félix Fénéon francia író és művészeti kritikus nevezte el. De a pointillizmus mellett az irányzatot a tudományos impresszionizmus elnevezéssel is illette. Ez a megnevezés az apró pontszerű ecsetvonásokra utalhatott.⁶

A festészetben a pointillizmus egy olyan új irányzatnak számított, amely a színelméletek és a látás fizikai törvényszerűségeit vegyítette a műalkotások elkészítésénél. Az irányzat főbb képviselői: Georges Seurat és Paul Signac francia festők voltak. A festés során ők tiszta keveretlen színpontokat, foltokat vittek fel a vászonra. Mindezt azért tették, hogy a színek intenzívebbek legyenek festményeiken. Nagyon sok kutatást végeztek annak érdekében, hogy mindezt, hogyan lehetséges elérni és végül arra jöttek rá, hogy a szem távolról ezeket a színes pontokat összeolvassza és még vibrálónak látja. Ezeknek a festőknek a munkája teljesen különbözött a korábbi impresszionista festőkéétől, amelyekre a színek folyamatos, kevert használata volt jellemző.⁷

Seurat festészeti módszerére, amely a fény és a szín tudományos hatásain alapult a divizionizmus (részecskékre bontott festés) kifejezést használta. De a stílus legelterjedtebb neve mégis a pointillizmus lett, amit festőtársa és jó barátja Signac vezetett be a köztudatba. Később Félix Fénéon nyomán alakult ki a neoimpresszionizmus elnevezés, amit maga Signac is elfogadott.⁸

A pointillista művészek arra törekedtek, hogy a színeket valamiféleképpen szétbontsák és ez új módszernek számított a fények és színek ábrázolásában a festészetben belül. A festők képei apró, tiszta színű pontok sokaságából épült fel és az optikai keverésre bízták a többi árnyalat megjelenítését, míg korábban ezeknek a színeknek a létrehozásához a palettán kikeverték a színeket. Az impresszionisták a színek fénnel való telítettségét (valór) keresték és optikai törvények alapján elemezték a fény és a szín egymásra gyakorolt viszonyát. Törekedtek arra, hogy az alkotásaikban a fény és szín maximális intenzitását tükrözzék. A neoimpresszionizmus megnevezés azt takarja, hogy az impresszionizmusból kiindulva egy teljesen új kifejezési módot akartak létrehozni, még ha festőileg nem is álltak közel hozzá.⁹

⁶ Szabó Attila: Művészettörténet vázlatokban, A kezdetektől napjainkig, I. Fejezet (75. oldal)

⁷ David Bianco, Lucia Mannini, Anna Mazzanti: Az impresszionizmustól a szecesszióig, II. Fejezet (133. oldal)

⁸ Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (280. oldal)

⁹ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (61. oldal)

Az impresszionizmus forradalmi változásokat hozott a festészet világába, a művészek már nem a jól megvilágított műtermekben dolgoztak, hanem a szabadban, a természet közvetlen környezetében festették meg műveiket. Manet, az irányzat egyik képviselője úgy fogalmazott, hogy a festőnek az első benyomás alapján kell visszaadnia mindazt, amit lát. Az impresszionisták igyekeztek megfesteni a természetben előforduló fény változásainak elillanó pillanatait.¹⁰

Ezzel szemben a neoimpresszionisták abban is különböztek, hogy ők tudományos alapokra helyezték a tapasztalati fény analízist és nem fogadták el a véletlenszerű felfedezéseket. Vizsgálták a felületek optikai törvényeit, a látás pszichológiáját, valamint a fény és a szín viszonyát. Előszeretettel használják festményeiken a kontúr- és a vonalas perspektívát. Gyakran csak alapszíneket alkalmaztak apró foltokban.¹¹

Georges Seurat és Paul Signac voltak a mozgalom megalapítói, nem tartották megfelelőnek a neoimpresszionizmus megnevezést, ezért saját munkáik jellemzésére a divizionizmus kifejezést használták inkább.¹²

A pointillizmusra az volt a jellemző, hogy azok a festők, akik ebben az irányzatban alkottak a színeket apró pontokban és színfoltokban helyezték el a festményen. Általában a kevert színeket alapszínekre bontották, vagyis ha például zöld színt szerettek volna ábrázolni, akkor helyette a kék és sárga pöttyöket helyeztek egymás mellé. Mindezt azért, mert tisztában voltak a színkeverés elméleteivel és tudták, hogy bizonyos távolságról az emberi szem ezt a két színt összeolvassza. Ennek a technikának nagy előnye az is, hogy a napfény, a levegő és a vízfelszín ábrázolásánál egy sokkal életteltelibb, vibrálóbb hatást tudtak elérni, a határvonalak is sokkal elmosódottabbak lettek.¹³

I.1. Georges Seurat pointilista műveinek bemutatása

Georges Seurat (1859-1891), francia festő volt, aki Párizsban született egy polgári családban. Művészetére leginkább az impresszionista stílusban alkotó festők voltak hatással, például Eugène Delacroix, Manet és Monet. Seurat a pointillizmus megteremtése után rövidesen barátjával és követőjével Paul Signac-kal 1883-ban létrehozzák a saját művészeti csoportjukat Független Szalon néven. Seurat számára fontos volt, hogy a festészetet tudományos oldalról is tanulmányozza. Munkája során kiemelt figyelmet fordított a fény és a színek egymásra hatásáról szóló tanulmányokra. Kutatásai között a legfontosabb helyen az alapszínek és ezek kiegészítő színei álltak.¹⁴

¹⁰ Dr. Sógor Györgyné, Mialkovszky Mária: A képzőművészet és az iparművészet története, VII. Fejezet (221. oldal)

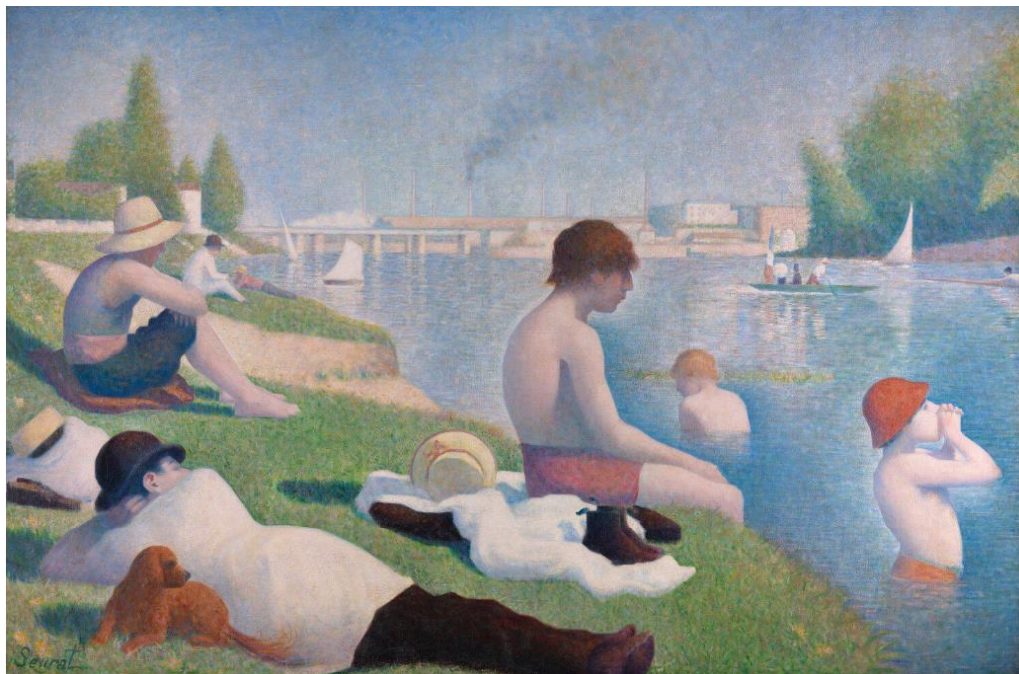
¹¹ Szabó Attila: Művészettörténet vázlatokban. A kezdetektől napjainkig, I. Fejezet (75. oldal)

¹² Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (61. oldal)

¹³ Dr. Maksay László: Műalkotások. Művészetelméleti alapismeretek a gimnázium számára, III. Fejezet (141. oldal)

¹⁴ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (62. oldal)

Seurat festészetére jellemző, hogy tudatosan választott témákat festményeihez, gyakran Párizs peremkerületeiben élő embereket ábrázolt munka vagy pihenés közben. Azokat a társadalmi rétegeket és tájakat jelenítette meg, amelyekre legerősebben hatottak a gyorsan zajló ipari és társadalmi változások. Műveivel így egyfajta társadalmi üzenetet is közvetített.¹⁵

1. ábra Georges Seurat: *Fürdőzés Asnières-nél*, 1884.

Seurat festménye azt mutatja be, hogyan lehet egy szabadtéri témát feldolgozó kompozíciót megfesteni pointillista stílusban.¹⁶

A festményről elmondható, hogy nagy méretű és többségében világos színek használatával készült. Az ég és a víz szinte mintha teljesen egybeolvad a képen, nincs látható elválasztása. Van a képben valami olyan kettősség, amely szerint a festményen jelenlévő emberek egyszerre a nyugodtságot és a fáradtságot is képviselik. A festő nem használt éles kontúrvonalakat, az emberek körül halvány fehér szín látható, ami azt szolgálja, hogy még inkább kimelkedjenek a festményből. Ha jobban megnézzük a teljes festményt tűnhet úgy, mintha mindenki egy irányba nézve, valami távoli pont kötné le a figyelmét.¹⁷

Seurat harminckét éves korában meghalt, bár élete nagyon rövid volt, mégis munkásságáról ez nem mondható el, mivel sikerül a festészet terén valami igazán újat létrehoznia. Festészetének legfőbb mondanivalója, hogy a pointillizmusban alkotóknak a színek használatánál szigorú szabályokat, kereteket kell betartaniuk. Ennek az új festési módnak az első nyilvánosan is kiállított darabja a *Fürdőzés Asnières-nél* című alkotás. A festmény témája Párizs egy külvárosi része, ezt onnan is lehet tudni, hogy a festmény háttérében gyárak füstölgő kéményeit lehet felismerni, az

¹⁵ Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (280. oldal)

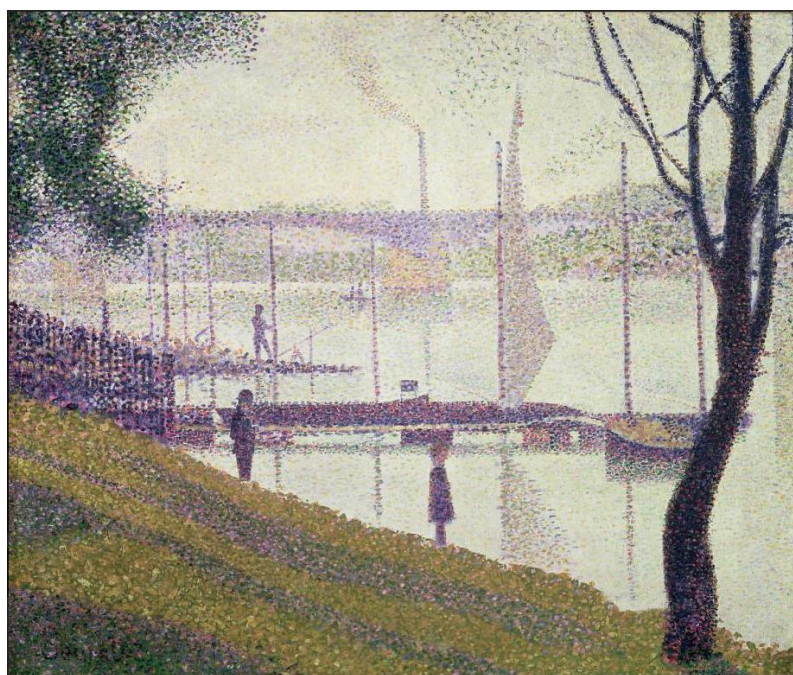
¹⁶ Beke László: Műalkotások elemzése I. Képzőművészet, II. Fejezet (130. oldal)

¹⁷ Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (281. oldal)

emberek öltözetéből pedig lehet következtetni, hogy munkásokat láthatunk, amint a vízparton pihennek. Seurat a festményen az alakokat mozdulatlanul ábrázolja, ezzel is ellentmond az impresszionizmus legfőbb szemléletének.¹⁸

Erről a képről lehet tudni a szakirodalomból, hogy összesen 14 darab olajvázlat készült el a szabadban a festő által, de a végleges alkotást a műtermében készítette el, amelyhez sűrű, apró ecsetvonásokat alkalmazott.¹⁹

Georges Seurat festészetében törekedett arra, hogy kis méretű, szabályos színfoltokat használjon és ezeket sohasem keverte. Ezzel az volt a célja, hogy bebizonyítsa, hogy alkotásai egységes képet fognak alkotni majd a nézők szemében. Saját tudására hagyatkozott, melyet a különböző elméletek tanulmányozása során szerzett. Viszont a pointillizmus technikájában az volt a kockázat, a festmény nehezen értelmezhető lett és sokak kritikaként fogalmazták meg a vonalak, kontúrok hiányát. A művész mindezt azzal próbálta meg ellensúlyozni, hogy egyszerűbb formák ábrázolására törekedett.²⁰

2. ábra Georges Seurat: Courbevoie-i híd, 1886.

A festményeket hangsúlyos szerepet töltenek be az úgynevezett „vezérlő vonalak”, azaz a vízszintes, a függőleges és az átlós irányok közötti viszonyok. Seurat későbbi festményeinél is előszeretettel használja ezeket a vonalakat.²¹

¹⁸ David Bianco, Lucia Mannini, Anna Mazzanti: Az impresszionizmustól a szecesszióig, II. Fejezet (144-145. oldal)

¹⁹ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (62. oldal)

²⁰ E. H. Gombrich: A művészet története, I. Fejezet (446. oldal)

²¹ David Bianco et al.: Az impresszionizmustól a szecesszióig, II. Fejezet (145. oldal)

Ezen a képen is jól látszik, hogy egymáshoz közel felvitt apró pontokból, foltokból épül fel. A festményen a fák és a vitorlások függőlegesen, míg a távolban látható híd, a túlsó part és a hajókikötők vízszintes irányban lettek megfestve.²²

Ez a festmény a pointillizmus programképévé vált. Ehhez a nagyméretű képhez is több hónapon keresztül készített vázlatokat a helyszínen, de a végleges alkotást a műteremben készítette el. A képen látható emberek eltérő életkorúak és feltehetőleg különböző társadalmi osztályhoz tartoznak. A pontok teljesen sosem olvasznak egybe, így olyan hatást kelt, mintha a kép lebegne. Ennél az alkotásánál elhagyja az ecsetvonásokat, helyettük apró kör alakú foltokat, pöttyöket, ezekhez keveretlen színeket használ.²³

George Seurat *Vasárnap délután a Grande Jatte-szigeten* című nagyméretű alkotását, szintén a műteremben festette meg, ezzel is szakított az impresszionizmus azon szemléletével, hogy a festőnek a pillanatnyi benyomásokat kell megfestenie. Seurat alkalmazni kezdte a színek szimultán kontrasztjának elméletét, ami azt eredményezte, hogy odafigyelt a fények és árnyékok játékára, ezzel pedig határozottabbá váltak képein a körvonalak. Ezt a következő képen jól láthatjuk.²⁴

3. ábra Georges Seurat: *Vasárnap délután a Grande Jatte-szigeten*, 1884-1885.

Seuratról elmondható, hogy festészetében megpróbálta az impresszionizmus elméletét továbbfejleszteni, de le is zárni és inkább a színek és a fény természetével és annak törvényszerűségeivel foglalkozni. Levonta ezek egymásra gyakorolt hatásainak a tanulságát és

²² Horváth Lászlóné: Barangolás a művészettörténetben (60. oldal)

²³ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (63. oldal)

²⁴ David Bianco et al: Az impresszionizmustól a szecesszióig, II. Fejezet (145. oldal)

megteremtette saját festési módszerét. Amely a másodlagos színeket alapszínekre bontotta és ezeket vitte fel pontszerűen egymás mellé.²⁵

Ez a kép minden részlete mértani pontossággal van megszerkesztve, a művész gondosan odafigyelt az alakok helyére és nagyságára, mozdulataik teljesen merevek. A fény-árnyék hatások elrendezettek, mivel a természeti megfigyelést követően a műteremben készült el a kép, így az ottani délutáni fények és árnyékok kerültek fel a vászonra. Az egymás mellé pontokban felvitt színek vibrálása a néző szemében azt a hatást keltik, mintha a napfény megcsillanna a faleveleken.²⁶

Ez a festmény a leghíresebb alkotása, amelyen hétvégi pihenésük során láthatóak az emberek. A kép különböző társadalmi osztályok közös időtöltését akarja bemutatni. Vannak kissé nehezen értelmezhető részei is a festménynek, például a nő, aki egy majmot sétáltat. A képen szinte minden alakot nagyon merevnek ábrázolt a művész, amely egyfajta ellentétben áll magának a festménynek a címével is. Azért válhatott ez a festmény a pointillizmus leghíresebb darabjává, mert nagyon monumentális, sok ezer apró pontból áll össze.²⁷

Seurat munkásságából sajnos nem olyan sok alkotás maradt fent az utókor számára, összesen csak pár nagyobb méretű festmény, körülbelül negyven kisebb darab, valamint az ezekhez tartozó vázlatok. De még így is művészettörténeti jelentőséggel bír életműve és festészete hatást gyakorolt az egész modern festészetre. Európában festészeti irányzata csak a halálát követően kezdett hódító útra indulni, addig nem igazán értékelte a tágabb közönség.²⁸

A kép kiállítása után a festőnek mindössze öt éve maradt az alkotásra. 1891 márciusában meghalt diftériában, alig volt ekkor 31 éves. Élete utolsó időszakában felhagyott a plein air (szabadban festés) technikával és módszerét még szigorúbb, rendszerezettebb módon dolgozta ki. 1890-re már írásban is rögzítette szigorú festői szabályait és egyre inkább elzárkózott követőitől.²⁹

Seurat a tájképei mellett akt képeket is készített pointillista stílusban. Közelebbről nézve az egész képet mozaikszerűen kisebb-nagyobb színes pöttyök alkotják, csak bizonyos távolságból nézve bontakozik ki az egész festmény. A domináló szín a lila és a sárga kombinációja, amelynek arányai meghatározzák a fény és árnyék viszonyát a képen, a pontok sűrűségének változása pedig a kontúrok helyettesítésére szolgál. Ennek a módszernek a célja a természetben található színek felbontása.³⁰

²⁵ Dr. Sógor Györgyné, Mialkovszky Mária: A képzőművészet és az iparművészet története, VII. Fejezet (222. oldal)

²⁶ Kárpáti Andrea: Művészet és élet 2, V. Fejezet (132. oldal)

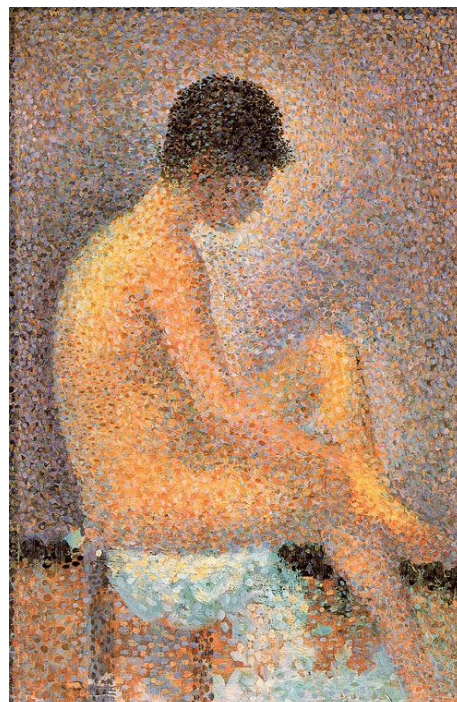
²⁷ Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (282. oldal)

²⁸ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (63. oldal)

²⁹ Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (285-286. oldal)

³⁰ Beke László: Műalkotások elemzése I. Képzőművészet, II. Fejezet (130. oldal)

A következő ábrán egy női alak látható oldalról, a háttér egészen világosnak hat közelről. Ha viszont jobban megnézzük látjuk, hogy piros, kék és sárga pontok összeségéből áll, amelyek közé fehér és narancsszínű pöttyöket is festett a művész, így távolról mintha az egész szürkének tűnne. A nő lábait egymásra helyezve ül, karjait pedig leengedve pihenteti lábán. Érdekességként tudni lehet leírásokból, hogy a festő a nő combjának vonalát később módosította, hogy az jobban illeszkedjen az ülés formájához. Bár a színek lágyan elmosódnak, a forma mégis stabil és szilárd hatást kelt, itt is megfigyelhető ez a kettőség.³¹

4. ábra Georges Seurat: *Ülő női akt profilból*, 1887.

A pointillizmus a festészetben csak egy kevés ideig volt meghatározó szerepben. Nem sok művész választotta ezt az irányzatot bonyolult szabályrendszere miatt. De az optikai színkeverés újszerű módja hatással volt a későbbi művészeti irányzatokra is. Seurat festészetére jellemző volt, hogy nagyon ragaszkodott a szabálykövetéshez, pontossághoz, de ennek ellenére mégis volt egy egyéni kifejezőmódja. Szabályok keretei között működő képfelépítése és különleges színhasználata maradandó értékek a művészet világában.³²

Amikor a pointillista festők festettek az apró keveretlen színpöttyöket úgy helyezték egymás mellé, hogy azok kiegészítő színeit is használták és ezek együttes hatásával érték el azt a színt, amit meg akartak jeleníteni.³³

A művészettörténészek szerint bár nagyon fiatalon meghalt Georges Seurat, mégis ő volt a legjelentősebb neoimpresszionista festő. Seurat festészetében azt akarta elérni, hogy alkotásai ne csak díszek legyenek, hanem tudatosan megalkotott művek. A neoimpresszionizmus képviselői legtöbbször nem a szabadban festettek, hanem a műteremben. A pointillizmus képviselői azért is használták a tiszta, élénk színeket, mert az akkor hódító impresszionista festők színhasználata számukra túl kevert volt.³⁴

³¹ Peter J. Gartner: Művészeti Kalauz: Musée d'Orsay (366. oldal)

³² Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (298. oldal)

³³ Kárpáti Andrea: Művészet és élet 2, V. Fejezet (132-133. oldal)

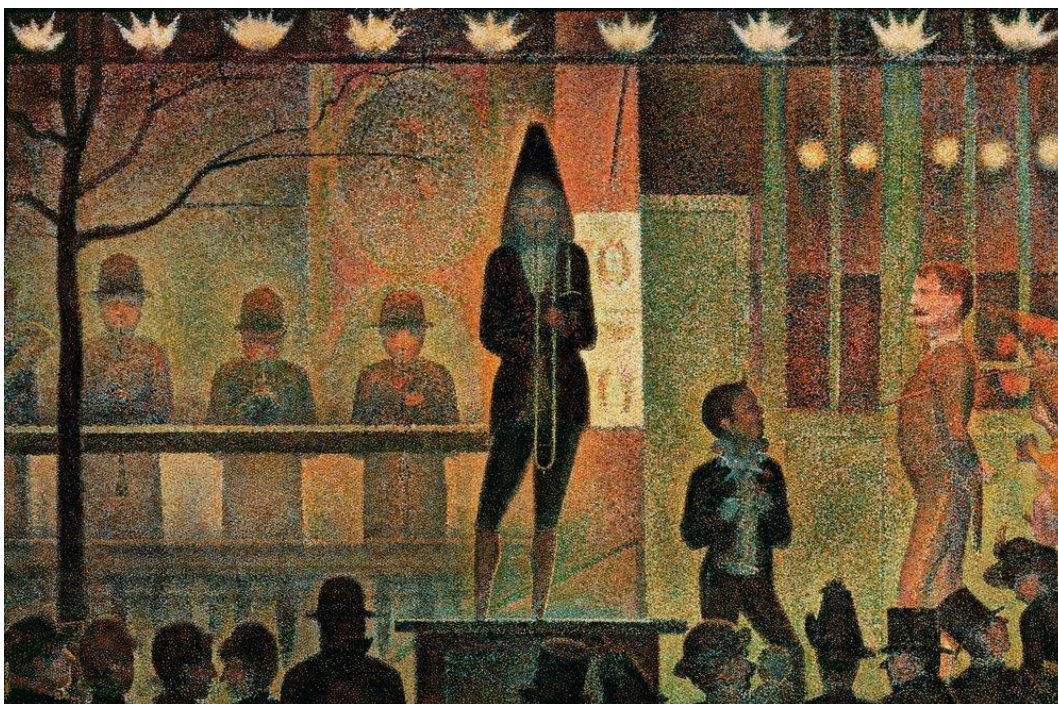
³⁴ Ingo F. Walther: Művészet a 20. században (13. oldal)

5. ábra Georges Seurat: *A cirkusz*, 1890-1891.

Seurat munkássága során a festészet művészetét és a tudományos elveket próbálta meg ötvözni. Emiatt képei nagyon különlegeseknek számítottak, de a közönség elismerését nem mindig nyerték el. Ez a fajta újszerű képi világ, nem mindig volt érthető számukra, de a művészetben jártasabb gondolkodók elismerték művészetét. Seuratnak „*A cirkusz*” című festménye hosszú idő alatt készült el, ha megnézzük a kép közepén mozgásban lévő akrobatát látunk, aki élénk sárga színekkel van megfestve, míg a háttérben a közönség teljesen merev testtartásban állnak és mozdulatlanul csak figyelik az előadást. A színek használatával a művész csak ráerősít erre az ellentétre, mert a nézők ruhái világossárga, lilás árnyalatúak, ami inkább nyugalmat áraszt, a cirkusz előadói mustársárga ruhát viselnek, ami a mozgást és energiát akarja tükrözni ezen a képen. A kép legalján egy bohóc látható, aki olyan, mintha kezében a cirkusz függönyével kitárna előttünk egy varázslatos világot. A festő az egész képet a pointillizmusra jellemző technikával alkotta meg, ami nagyon aprólékos és időigényes lehetett. Ez a kép az adott kor társadalmának szórakozási lehetőségét is ábrázolja.³⁵

³⁵ David Bianco et al: Az impresszionizmustól a szecesszióig, II. Fejezet (148-149. oldal)

6. ábra Georges Seurat: *A cirkuszi parádé*, 1887.

Seurat „*A cirkusz*” című festménye még nem volt teljesen befejezett, amikor 1891-ben a Függetlenek Szalonjában a művész kiállította. A kép bemutatja Seurat festői elveit. A Cirque Medrano nevű cirkusz szolgált a kép alapjául, amely Seurat műterméhez közel működött. A nézőtér árnyalása arra utal, hogy itt különféle társadalmi rétegek találkoztak. A manézsbán műlovarnót, bohócokat és egy idomárt is látunk. Elöl a bohóc szinte belépésre hívja a nézőt és az emberek szinte egy kört alkotnak a képen. A kép színeit a világos sárga uralja, melyet a fehér és élénk narancs és piros emelnek ki. Az árnyékok és körvonalak kékesek, ami megfelelő kontrasztot hoz létre.³⁶

Seurat 31 éves korában agyhártyagyulladásban halt meg. Halála miatt nem tudta teljesen kidolgozni művészeti elméleteit, ezért barátja, Signac 1899-ben írt egy könyvet „*Delacroix-tól a neoimpresszionizmusig*” címmel, amellyel megpróbálta összefoglalja kettőjük munkásságát. A könyv lényege az, hogy bármennyire is tökéletes egy elmélet vagy kidolgozott egy módszer az nem képes helyettesíteni a művészi kreativitást. Az irányzat célja, a tiszta szabályrendszer megalkotása volt, de ez egyben a vesztét is jelentette a festészetben, mert amint a neoimpresszionizmus szigorú szabályrendszerré vált, megszűnt, mint létező festészeti irányzat.³⁷ Seurat korai halálát követően a mozgalom vezető szerepét Signac vette át. A stílus pedig fejlődött tovább.

³⁶ Peter J. Gartner: *Művészeti Kalauz: Musée d'Orsay* (365. oldal)

³⁷ Ingo F. Walther: *Művészet a 20. században* (14. oldal)

I.2. Paul Signac pointilista tájképfestő alkotásainak bemutatása

Paul Signac (1863-1935) francia festő, jómódú kereskedő családból származik, eredetileg építésznek készült. Párizsban végezte festői tanulmányait. Monet hatására impresszionista képeket kezdett el festeni. Sokat utazott Európa partjainál, így természetesen sokszor megfestette ezeket a tájakat, valamint városképeket is készített. 1884-ben megismerkedett Seuratral, az ő festési technikája annyira megtetszett neki, hogy ő is az alapszín használatával pontokból alkotta meg következő festményeit.³⁸

7. ábra Paul Signac: *A pápák palotája Avignone-ban*, 1900.

1884-ben Paul Signac megismeri Georges Seuratot, akinek a festészetről alkotott véleménye nagy hatást gyakorolt rá. Seurat kritikusan vélekedett az impresszionista festők ösztönösségéről, helyett ő a színeket megpróbálta tudományos alapokon felbontani. Seurat halála után Signac vállalta, hogy összefoglalja és továbbadja ezt a módszert.³⁹

Seurat halálát követően Paul Signac lett a pointillizmus vezéralakja. A pointillizmus által bevezetett, merev tudományos szabályozások ellenére nagyon sok követője lett az irányzatnak. Az irányzat a legnagyobb népszerűségnek az 1880-as évek végén örvendezett, kiterjedve nemcsak Franciaországra, de annak határain túlra is eljutott.⁴⁰

Mindkettőjükre nagy hatással volt Michel-Eugène Chevreul munkássága, tőle vették át a „szimultán kontraszt” elvét, vagyis a színek egyidejű ellentéte. Festményeikben mozaikszerűen szabályos, keveretlen, apró pontokat vittek fel a vászonra, amelynek a néző szemében, agyában

³⁸ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (64. oldal)

³⁹ Geskó Judit: Monet és barátai (246. oldal)

⁴⁰ David Bianco et al: Az impresszionizmustól a szecesszióig, II. Fejezet (151. oldal)

kell összeállniuk. Maga Paul Signac 1899-ben ezt mondta „*A neoimpresszionizmus nem pontoz, hanem felbont*”.⁴¹

8. ábra Paul Signac: *Saint-Tropez látképe*, 1897.

A pointillista festményekre jellemző, hogy kell egy bizonyos távolság a kép kompozíciójának pontos értelmezése miatt, mert közelről sokszor csak színes pontok sokaságát látjuk egymás mellett.⁴²

Georges Seurat és Paul Signac festészeti technikája azért volt egyedülálló, mert a színek összekeveréséhez az optikai színkeverés módszerét alkalmazták. Ez azt jelenti, hogy nem a palettán keverték ki a színárnyalatokat, hanem apró, színes pöttyöket helyeztek el egymás mellé. Ezek a pöttyök csak a néző szemének retináján olvadnak össze egy egységes folttá. A néző szeme alakítja át az alapvető színek (kék, vörös, sárga) megfelelő kombinációját (lila, zöld, narancs) egy új kevert színné.⁴³

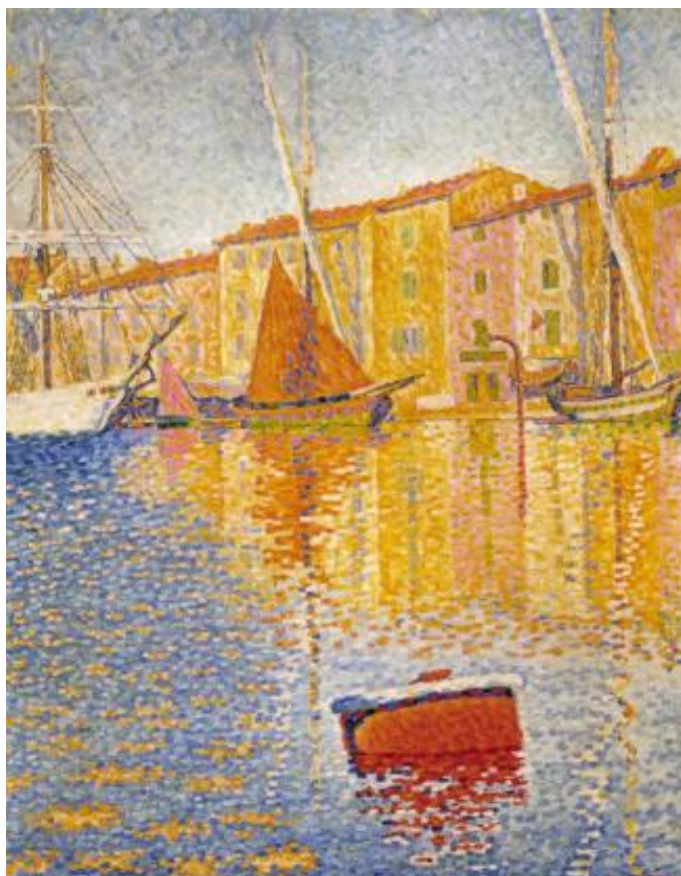
Georges Seurat és Paul Signac közösen tanulmányozták a kor színelméleteit, például Chevreul szimultán kontraszt elméletét. Ez az elmélet azt írja le, hogy a színek miként hatnak egymásra, akkor amikor egymás mellé kerülnek. Ők ketten azért hozták létre ezt az újfajta festészeti irányzatot, mert el akartak szakadni az impresszionistáktól. Céljuk a tudatos színhasználattal az volt, hogy élénk, világos szinte mozgó festményeket hozzanak létre. Paul Signac szerint ők a festményeiken nem pontoznak, hanem a színeket felbontják, majd újra felépítik azokat.⁴⁴

⁴¹ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (62. oldal)

⁴² Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (63. oldal)

⁴³ Dr. Beke László: Műalkotások elemzése a gimnázium I-III. osztálya számára, XXII. Fejezet (299. oldal)

⁴⁴ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (62. oldal)

9. ábra Paul Signac: *A piros bója*, 1895.

Paul Signac munkásságának kedvelt témái a tengerpartok és kikötők világának az ábrázolása. A könyvekből tudjuk, hogy Saint-Tropez városa fontos volt számára, szabadidejében többször is ellátogatott ide. A fentebb látható festményen épületeket és kisebb hajókat láthatunk, amelyek tükörképét a festő a víz felszínén is ábrázolt. A művész festőtársa Seurat hatására az alapszíneket és a fehér színt használta apró pontokban szorosan egymás mellett. Közelről jól láthatóak a pontok, de ha távolabbról vizsgáljuk meg a festményt szemünk előtt egy egységes kompozíciót alkotnak a pontok sokasága. A piros bója erőteljes színe az egész kép látványvilágát meghatározza. A festményen szereplő többi színt visszafogottabban használta a festő.⁴⁵

Signac nagyon szeretett vitorlázni, 1892-ben fedezte fel Saint-Tropez-t, a Földközi-tenger partján fekvő, akkor még csendes és alig ismert kisvárost. Saint-Tropez gyönyörű tájai rengeteg ihletet adtak számára ezért fontos helyet foglalt el az életében, később házat is vásárolt itt és szabadidejét sokszor ezen a vidéken töltötte. Signac alkotásainak gyakori témája a kikötő és az ott állomásozó vitorlások.⁴⁶

A festő munkássága során rengeteg tájképet festett, de szívesen ábrázolt embereket is festményein. Ezek közé tartozik a következő ábrán látható fésűlködő nő is. Ezeken a portrékon a

⁴⁵ Peter J. Gartner: Művészeti Kalauz: Musée d'Orsay (367. oldal)

⁴⁶ Geskó Judit: Monet és barátai (244. oldal)

mindennapi életből vett jeleneteket örökítette meg a művész, mint ahogy ezen a képen is egy nőt láthatunk hajápolás közben, de megemlíthetjük a *Vasárnap* című festményét is, ahol otthoni pihenésük közben festette meg az alakokat. A képen a nő arcát és vonásait homályosan látjuk, a festményen is az alapszínek és a fehér dominál inkább. A pontozásos technikával készült kép nagyon aprólékos, részletes, a művész tudatos színhasználatát tükrözi.

10. ábra Paul Signac: *Fésülködő nő*, 1892.

Paul Signac úgy fogalmazott, hogy a neoimpresszionista festők úgy próbálták meg visszaadni a napfény színeinek gazdagságát, hogy tiszta, élénk színeket használtak, amiket nem keverték össze a vásznon, ehelyett a néző szemére bízták az optikai keverést. Ezáltal többféle árnyalat is létrejött, de a színek mégis tiszták és világosak maradtak. Mivel a pointillizmus a tudományos alapokra támaszkodott, ezért elsősorban nem az érzelmek vezérelték a művészt az alkotás folyamatában, mint ahogy az az impresszionisták esetében történt. A pointillizmus részletessége megkövetelte azt, hogy a művészek több időt szánjanak a festésre, olyan is volt, hogy éveket töltöttek egy-egy nagyobb festmény elkészítésével. Ezeknek a képeknek tudatosan megtervezett koncepciójuk volt, ahol minden egyes pontnak, pöttynek meg volt a saját helye és szerepe. Seurat és Signac munkásságára az is jellemző volt, hogy nem konkrét embereket, hanem a társadalmi rétegek típusait mutattak be. A festmény hangulata egyfajta nyugalmat sugároz.⁴⁷

⁴⁷ Ingo F. Walther: *Művészet a 20. században* (14. oldal)

Paul Signac 1890-ben készítette el mestere Georges Seurat portréját, amely egyfajta tisztelgés volt a pointillizmus technikájának létrehozója és magának az új irányzatnak a szellemi vezéralakja előtt is.⁴⁸

⁴⁸ Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, IV. Fejezet (64. oldal)

II. JÁTÉK A SZÍNEKKEL, AVAGY A SZÍNELMÉLET ALAPJAI

Johannes Itten: *A színek művészete* című könyvéből tudhatjuk azt, hogy a 19. század elején a művészek sokat foglalkoztak a színekkel, azok harmóniájával és kontrasztjaival. Gyermekkorában biztosan mindenki kísérletezett már azzal, hogy két színt összekevert a palettán és létrehozott belőlük egy új árnyalatot, de a pointillizmus esetében ez nem ilyen egyszerű. Ennek az irányzatnak a képviselői az optikai színkeverést használták festményeiken azért, hogy fényesebbek és élénkebbek legyenek a színek.

M. E. Chevreul francia tudós volt, akinek 1839-ben megjelent tanulmánya: „*A színek szimultán-kontrasztjának és a színes testek illeszkedésének törvényéről*” címet viselte, amely jelentős hatással volt az impresszionista és neoimpresszionista festészet elméleti alapjaira. Ezt a művet az irányzat képviselői színfelbontásaik elméleti alapjaként tartják számon.⁴⁹

A pointillizmusban alkotó művészeknek a színekkel kapcsolatos szabályok abban voltak a segítségükre, hogy tudatosabban tudják festéskor használni az egymás mellé helyezett apró színfoltokat és így érik el a kívánt színhatást. A vizuális kifejezés leglátványosabb elemei a színek, így már egészen fiatalon, hogy fejlesszük a gyermekek látásmódját és megismertessük velük a színek egymáshoz való viszonyát, a színek közötti ellentéteket vagy éppen a színharmóniákat.⁵⁰

Seurat, Signac és kortársaik festészetének központi technikája az optikai színkeverés volt. Ez azt jelenti, hogy ahelyett, hogy a színeket előre kikeverték volna, a nézőknek adták át a feladatot, hogy saját szemük segítségével keverjék össze a színeket az elkészült művön. Legtöbbször csak az elsődleges színeket használták festményeik megalkotásához.

Az alapszínek (elsődleges) használata

A pointillista festészeti stílus jellegzetessége, hogy a képeket apró tiszta színek összességéből hozzák létre. Ezt a technikát más néven divizionizmusnak is szokták nevezni. Közelről nézve egy ilyen festmény jól láthatóak az egyes pontok és ecsetvonások, de távolabbról megcsodálva az egész egy élénk, gazdag színfolttá olvad össze. Az irányzat legismertebb képviselője Georges Seurat, akinek fiatal halála miatt a technika fejlődése csak rövid ideig tartott. Bár így is a festészetre gyakorolt hatása kiemelkedően fontos azért, mert megnyitotta az utat a festőművészek szabadabb és merészebb színhasználatára.⁵¹

A három elsődleges szín a sárga, piros és a kék. Az alapszínek nem hozhatóak létre más színek keverékéből, ezért is nevezzük őket alapszíneknek. Az alapszínek kombinálásával egy

⁴⁹ Itten, Johannes: *A Színek Művészete*, I. Fejezet (13. oldal)

⁵⁰ Soltra Elemér: *A rajz tanítása*, XII. Fejezet (186. oldal)

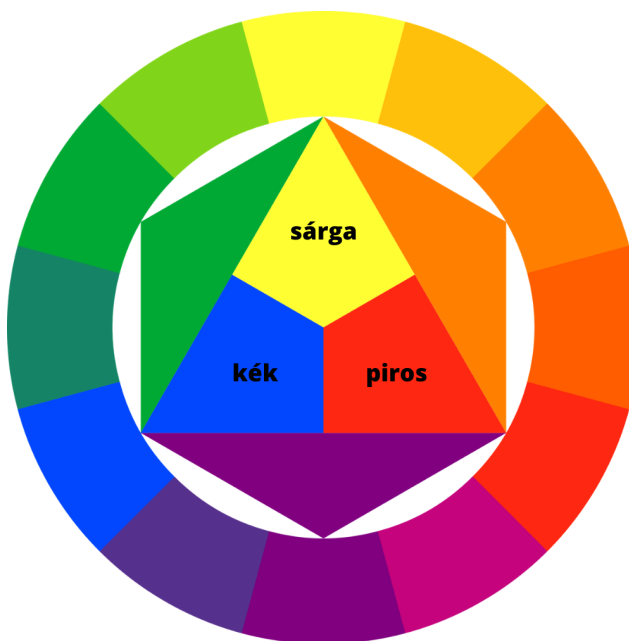
⁵¹ Stefen Rose: *Rajzolás és Festés, Színek világa* (30. oldal)

teljes színpaletta állítható elő. A másodlagos színek hozhatóak létre a piros és sárga, a kék és piros, valamint a sárga és kék színek kombinációjából, ezek nem mások, mint a narancs, az ibolya és a zöld színek.⁵²

A színeknek fontos szerepük van abba is, hogy a festők ne csak a képi ábrázolást fejezzék ki általuk, hanem a térészlelést is jobban kihangsúlyozzák. A 12 tagú színekör pontosan ezért hozták létre, hogy egyszerűbben megértsék a színek tulajdonságait. Ha a színekör világos színű hátterek elé helyezzük megváltozik az egész térhatás.⁵³

A színeket többféle szempont szerint osztályozta Johannes Itten: megkülönböztetett hideg és meleg kontrasztokat. Ezeket könyvében 7 különböző típusát sorolt fel, ahhoz, hogy ezek hatásait könnyebben megértsük a 12 színből álló színekör szerencsés használni.

A konstruktív színelmélet szerint, a színekör létrehozásához az elsődleges színeket alkalmazzuk, amelyek a sárga, vörös és kék árnyalatok, ezek a háromszög csúcsain találhatóak. A háromszög köré rajzolunk egy kört, majd ezen belül egy hatszöget szerkesztünk. A szomszédos színek keveréséből jönnek létre az úgynevezett másodrendbeli színek, majd a harmadrendbeliek. Végezetül egy 12 szakaszból álló, egyenlő távolságú színekör alakul ki, ahol minden színnek kijelölt helye van és ezek egymással nem helyettesíthetők.⁵⁴

11. ábra A 12 osztatú színekör, az elsődleges színek

A színekör abban is segít, hogy megértsük, miként kapcsolódnak a különböző színek egymáshoz. Három alapszín ismerünk: az első a piros, a második a sárga és a harmadik a kék. Ezek a színek azért is egyediek, mert nem lehet őket más színekből megalkotni. Más színeknél

⁵² Itten, Johannes: A Színek Művészete VI. Fejezet (33-34. oldal)

⁵³ Soltra Elemér: A rajz tanítása, XII. Fejezet (144. oldal)

⁵⁴ Itten, Johannes: A Színek Művészete, VI. Fejezet (33-34. oldal)

működik a másodlagos színek színkeveréssel történő létrehozása, ilyenek például a narancssárga, a zöld és a lila színek. Megkülönböztetünk harmadlagos színeket is, ezeket egy alapszín és a hozzá közel álló másodlagos színt kell összekevernünk, például a kék és a zöld keveréke a kékeszöld lesz. Szinte végtelen a színek különböző árnyalatainak a létrehozása színkeveréssel, pontosan ezért a festéshez általában előre kikevert színeket használnak.⁵⁵ A pointillizmus ezzel szemben nem előre kikevert színekkel dolgozik.

A pointillizmus az optikai színkeverés során a különböző tiszta színeket kis pontokban vagy foltokban helyezi egymás mellé a vásznon. Távolról nézve az ember szeme az alapszíneket (kék, vörös, sárga) megfelelő kombinálásával (lila, zöld, narancs) kevert színekké alakítja azt.⁵⁶

A 19. században a pointillista festők az optikai színkeverést alkalmazták munkájuk során. Ami annyit jelent, hogy nem keverték össze a különböző színű festékeket, hanem apró pontokat tettek egymás mellé és közben az sem volt ritka, hogy a színek komplementer színeit is használták. A pöttyök felviteléhez és az egymástól való távolságok kiszámításához rengeteg szabályt kellett fejben tartaniuk. Amikor távolabbról nézzük a képet, a szem automatikusan összekeveri a pontokat és egy élénkebb, világosabb színt érzékel, mint ami valójában szerepel a festményen.⁵⁷

Seurat célja az volt, hogy festményeit egy pontos, logikus rendszer alapján készítse el. Delacroix műveit tanulmányozta, de úgy vélte az ő színhasználata nem elég szabálykövető számára. Kutatásai alkalmával megtalálta Eugène Chevreul szintani elméleteit, amelyben a szerző a színek egyidejű hatásáról írt és ez volt az ami igazán felkeltette a figyelmét. Seurat és Signac emiatt egy kör alakú színsémát készített, hogy leegyszerűsítsék a színek közötti pszichológiai összefüggések megértését.⁵⁸

A színek esztétikája

A neoimpresszionista festőművészeknek nemcsak jól kellett ismerniük a színeket, hanem azt is meg kellett tanulniuk, hogy az emberi szemre, hogyan hatnak ezek a színek. Megfigyelték azt, hogy a különböző színek miként viselkednek egymás mellett és együttesen milyen hatást keltenek. Ezért a színek esztétikáját háromféleképpen csoportosították: milyen látványt kelt (érzéki-optikai), milyen érzéseket vált ki a nézőből (pszichikai) és milyen szimbólum jelentése van (intellektuális-szimbolikus).⁵⁹

A pointillizmus irányzatát követő festők a Chevreul-féle szimultán kontraszt szabályait követték azért, hogy a kiegészítő színpárok, mint például a vörös és zöld, a kék és narancs,

⁵⁵ Stefen Rose: Rajzolás és Festés, Színek világa (4. oldal)

⁵⁶ Dr. Beke László: Műalkotások elemzése a gimnázium I-III. osztálya számára, XXII. Fejezet (299. oldal)

⁵⁷ Stefen Rose: Rajzolás és Festés, Színek világa (12. oldal)

⁵⁸ Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920 (279. oldal)

⁵⁹ Itten, Johannes: A Színek Művészete, I. Fejezet (15 – 16. oldal)

valamint a sárga és lila, egymás melletti hatását felerősítik. Ezzel a technikával sokkal intenzívebb színhatást tudtak létrehozni.⁶⁰

A színek esztétikája alatt azt értjük, amikor két vagy esetenként több szín közös viselkedését ítéljük meg. Ezek a színek legtöbbször erős kontrasztok nélkül vannak egymás mellett és a laikus szemelő ezeket a színösszeállításokat nevezi harmonikusnak.⁶¹

Azt a jelenséget, amikor egy szín nézésénél a szemünk megköveteli annak komplementer színpárjának a jelenlétét, még ha az nincs is jelen, szimultán kontrasztnak nevezzük. Ezzel a technikával dolgoztak a pointillizmus képviselői. Mivel ez a szín nincs jelen, csak a szemünkben jön létre, állandóan változó erősségű vibrálás érzetét kelti.⁶²

A színek kölcsönhatásának nagy szerepe van az ember mindennapi életében is, kedélyállapotunk, fizikai munkabírásunk nagyban függ környezetünk színvilágától. Általánosan elmondható, hogy az egymáshoz nem illő, harsogó színek idegessé, feszülté teszik az embert, a színtelen fakó környezet pedig fáradékonnyá. Mindez elmondható ruházatunk színeire is. A helyes színérzék, színképzet fejlesztése nagyon fontos az ember életében, ezért kell elkezdeni már gyerekkorban.⁶³

A gyermekek a festészet során hamar felfedezik a színeket és később azok árnyalatait. Megjelenik egyfajta színekedvelés is a gyermekek szokásaiban, vannak olyan kedvelt színek, amelyeket többször használnak, és ezek által fejezik ki önmagukat. A gyerekek kifejezőeszközeinek korai eleme a vonal, a pont és a folt. A gyermek korán felfedezi a színélményt, képes lesz megkülönböztetni egymástól a színeket, megnevezni azokat, később pedig a színárnyalatokat is.⁶⁴

A gyermekek nagyon érdeklődőek és kíváncsiak az újdonságok iránt, így ha már kicsi korukban megtanítjuk neki, hogyan tegyenek különbséget a színárnyalatok között, sőt még a színkeverés egyszerűbb módszereit is megtanítjuk nekik, sokat tehetünk azért, hogy fejlődjön színérzékük.

⁶⁰ Dr. Beke László: Műalkotások elemzése a gimnázium I-III. osztálya számára, XXII. Fejezet (299-300. oldal)

⁶¹ Itten, Johannes: A Színek Művészete, III. Fejezet (21. oldal)

⁶² Itten, Johannes: A Színek Művészete, VII. Fejezet (53. oldal)

⁶³ Balogh Jenő, Paál Ákos: Rajz és műalkotások elemzése, XV. Fejezet (184-185. oldal)

⁶⁴ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, V. Fejezet (12-13. oldal)

III. POINTILLISTA TECHNIKA ÓVODAI ALKALMAZÁSA

Az óvodai vizuális nevelés során rengetek olyan tevékenységet tudunk végezni, amelyek a gyerekek örömteli, élménygazdag környezetben kísérletezhet és kipróbálhatja magát. Ezek közé a tevékenységek közé sorolható: a rajzolás, a festés és a gyurmázás is. Fontos azonban arra is odafigyelni, hogy az alkotás során ne legyen túl sok szabály, mert ez korlátozza azt, hogy a gyerekek megélik saját gondolataikat és fantáziájukat.⁶⁵

Egyre több kutatás számol be arról, hogy a gyermekek vizuális kifejezőképessége fejlődjön, ezért arra van szükség, hogy már az óvodában tudatosan megtervezett tevékenykedtetés történjen. Ilyenek lehetnek a rajzolás, a festés, a mintázás és az építőjátékok, amelyek önmagukban is fejlesztő hatásúak.⁶⁶

A 3-7 éves korú gyermekeknél nagyfokú tevékenységi vágy figyelhető meg, a játéktevékenységekkel párhuzamosan a vizuális tevékenységek során jut ez kifejezésre. A gyermeket belső késztetések, motivációk sarkallják folytonos tevékenységre, melynek alapját valamilyen élmény adja.⁶⁷

Az alkotás szempontjából is fontos, hogy a gyermeket milyen környezet veszi körül, mert élményei, fantázia világa azokból a hatásokból, élményekből jönnek létre, amelyek őt érik. A gyerekek belső késztetés vezérli, spontán módon alkot, az élményeiből táplálkozik. A család kétségtelenül a legfontosabb szociális környezet, míg később az óvoda is jelentős szerepet játszik. E nélkül semmiféle alkotás nem valósulhat meg.⁶⁸

Az óvodában szinte naponta tapasztalható, hogy a játékidő alatt a gyerekek önszántukból, a maguk szórakoztatására választják a vizuális kifejezőeszközökkel való tevékenységet: rajzolnak papírra, táblára, aszfaltra stb. Következésképpen elmondható, hogy az óvodapedagógus fő feladata, hogy minél gazdagabb feltételeket biztosítson ezen a területen.⁶⁹

A kis gyermekek spontán módon, saját tapasztalataik alapján és belső késztetések által vezérelve alkotnak. Ezért nincsenek szabályok vagy egyéb korlátok a képi kifejezés módját illetően. Az egyetlen tényező, amely befolyásolja őt a saját tapasztalata és az őt körülvevő világ, amelyben él. Tehát ebből következik az, hogy minél élménydúsabb az a közeg, ahol a gyermek szocializálódik, annál több ötlete, kifejeznivalója van. Az óvodapedagógus feladata ezért, hogy a

⁶⁵ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, XIII. Fejezet (52. oldal)

⁶⁶ Kárpáti Andrea: A gyermekrajztól a fiatalok vizuális nyelvégig, VIII. Fejezet (43. oldal)

⁶⁷ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, XVII. Fejezet (65. oldal)

⁶⁸ Borbélyová Diana, Mészáros Tímea, Nagyová Csilla: A vizuális nevelés elmélete és gyakorlata az alapiskola alsó tagozatán (35. oldal)

⁶⁹ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, XXI. Fejezet (83. oldal)

körültekintő tervezés során olyan helyzeteket teremtsen, ahol ösztönzi a gyermeket az alkotásra és fokozza a világ iránti kíváncsiságát.⁷⁰

Soltra Elemér: Rajz tanítása című könyvére hivatkozva egyértelműen kijelenthető, hogy a gyermekeknek 6 és 7 éves korukra kialakul egy bizonyos vizuális kultúrájuk és legjobban ebben az életkorban fejleszthető, így az óvodai vizuális nevelésnek döntő szerepe van ennek fejlesztésében.

Világszerte több kutatási eredmény beszámol arról, hogy a kreativitás már egészen kis korban megjelenik, de hároméves kor körül kezd el igazán fejlődésnek indulni, amikor a gyermek már képes rajzaiban, játékaiban szimbólumokat használni és ezekben a tevékenységekben a saját fantáziáját is megéli. Ez azt jelenti, hogy minden gyermekben ott van a kreativitás és az alkotás képessége, csak teret kell biztosítani arra, hogy mindez felszínre jöjjön.⁷¹

A vizuális nevelés kapcsán az óvodáskorú gyermekek megismerkedhetnek a műalkotások világával, ennek leghatékonyabb szervezési formája a múzeum- vagy tárlatlátogatás. Ezek során közvetlen vizuális kapcsolatot teremthetnek a gyermekek a műalkotásokkal és tárgyakkal, ezzel vizuális érzékenységet is nevelünk. Az óvodai nevelés célja a gyermekek személyiségének pozitív irányban történő formálása.⁷²

Az óvodai vizuális nevelés akkor tud hatékony lenni, ha a gyermekeknek van lehetőségük a megfigyelésre, az utánzásra és a kísérletezésre különböző anyagok és eszközök használata révén. Elmondható tehát, hogy a vizuális nevelésben az óvodáknak nagyon fontos szerepük van. A gyermeki személyiségfejlődés elsősorban a játékos tevékenységeken keresztül jöhet létre.⁷³

A pointillista technika felhasználása az óvodai foglalkozásokon

Munkám során megpróbálom bemutatni, hogy a pontozásos technika milyen módon jelenhet meg az óvodai foglalkozások alkalmával. A pontfestés technikájában véleményem szerint nagyon sok lehetőség rejlik az óvodai nevelésben. Úgy gondolom, ez a tevékenység az óvodások számára, korosztálytól függetlenül szórakoztató lehet és a pedagógusok könnyen beépíthetik a művészeti foglalkozások során.

Az óvodai intézményekben a vizuális foglalkozások legfontosabb célja az, hogy a gyerekek megtanulják értelmezni az őket körülvevő környezetet és képesek legyenek arra, hogy saját élményeiket, gondolataikat megjelenítsék ily módon.⁷⁴ Ezeken a foglalkozásokon az

⁷⁰ Borbélyová Diana et al.: A vizuális nevelés elmélete és gyakorlata az alapiskola alsó tagozatán (43. oldal)

⁷¹ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, XIII. Fejezet (52. oldal)

⁷² Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, XVIII. Fejezet (69. oldal)

⁷³ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, I. Fejezet (4. oldal)

⁷⁴ Bodóczy István: Vizuális nevelés módszertana 2020. Elérhető: <https://rajzmodszertan.webnode.hu/1/vizualis-nevelés-modszertana/>

óvodapedagógusnak a művészetet felhasználva arra is van lehetősége, hogy fejlessze a gyermekek kreativitását és beszédképességét.

Az Ukrán állami oktatási program által megfogalmazott célok, alapelvek figyelembevételével elmondható, hogy a művészeti nevelés fontos szerepet kap az „Én a világban” című programban. Ez a könyv előírja azt, hogy az óvodai nevelésnek milyen szempontok figyelembevételével kell történnie. A könyvben a nem hagyományos technikákról is olvashatunk.

Az „Én a világban” című program megfogalmazza azt a célt is, hogy az óvodapedagógusnak figyelembe véve a gyerekek életkorát törekednie kell arra, hogy segítse a vizuális nevelési alapismeretek elsajátítását. Törekedni kell arra, hogy ezeknek a foglalkozásoknak a révén megismertesse őket új anyagokkal és technikákkal. A gyerekeknek örömet okoz önállóan vagy a pedagógussal közösen az alkotás folyamata, ezáltal képessé válik kifejezni érzéseit, gondolatait és jobban megismerni az őt körülvevő világot. A könyv egy teljes fejezetet szentel a témakör bemutatására: „Gyermek a kultúra világában” a címe a résznek.⁷⁵

A nem hagyományos festési technikákat az óvodai nevelés során, azért használjuk, hogy érdekesebbé és izgalmasabbá tegyük ezekkel az egyedi technikákkal a foglalkozásokat a gyerekek számára. Ezek a módszerek szintén hozzájárulnak a gyerekek vizuális fejlődéséhez.

A nem hagyományos technikák fejlesztési területei a következők:

- fejlődik általa a gyermek esztétikai érzéke,
- képalkotó- és kifejezőképesség fejlesztése,
- fejlődik a megfigyelőképesség és a képzelőerő,
- térábrázoló-képesség fejlesztése,
- kreatív megoldásokra ösztönzi a gyermeket,
- fejleszti a kéz finommotorikus képességeit,
- különféle anyagokat tud kipróbálni a gyermek,
- fejleszti a kreatív készségeket,
- megfigyelőképesség és a kitartás fejlesztése,
- a munka során a gyermek erősítheti az önbizalmát és csökkenti a félelmeit.⁷⁶

Szakdolgozatom kutatási részében vizuális nevelésből olyan foglalkozások összeállítására törekedtem, amelyek megfelelnek az óvodák számára előírt nemzeti kerettanterv kritériumainak és kicsit közelebb viszik a képzőművészet világát a gyerekek életébe. A vizuális tevékenységet az őszi és tavaszi évszakhoz kötötten terveztem meg, alkalmazkodva az aktuális évszakhoz, hogy az

⁷⁵ Olena Kononko: Я у світі, IV. Fejezet (302-303. oldal)

⁷⁶ Olena Kononko: Я у світі, IV. Fejezet (305-306. oldal)

óvodai tantervvel összekötve a meglévő tudásukra alapozva tegyem még érdekesebbé a foglalkozást a gyerekek számára.

Minden foglalkozás egy méltán híres festőművész alkotása köré épül, a tevékenység megkezdése előtt közösen beszélgetünk a festőről, az ő festési stílusáról és a kiválasztott képről. Részletesen megbeszéljük, mit ábrázol a művészeti alkotás, milyen színeket használt a létrehozásánál a művész, melyik évszakba illik bele a festmény. Magát a képet A3-as méretben kinyomtatva viszem be a csoportokba. A művészeti alkotással az volt a célom, hogy a gyerekek találkozzanak már az óvodai éveik során festményekkel, mivel úgy gondolom, ezek nagyszerű szemléltetők lehetnek az óvodai foglalkozásokon. Ezek a képek ösztönözhetik a gyerekeket és alkalmat nyújthatnak a beszélgetésekre és az alkotások vizsgálatára. A gyerekek számára azért fontos, hogy megismerkedjenek műalkotásokkal, mert ezek által gazdagodik képi gondolkodásuk, a szép iránti érzékük és mindez erős személyiségformáló hatással is bír.

A foglalkozások alkalmával megismerkednek a pointillizmus legfontosabb képviselőivel, magával a pontozásos technikákkal és megismerik azt, hogy hogyan készültek el ezek az alkotások. Ennek a módszernek az is az előnye, hogy semmilyen előzetes gyakorlásra nincs szükség ahhoz, hogy kipróbálják a pontozásos festést. Elegendőek az ujjaik hozzá vagy kör alakú szivacsok és máris kezdődhet az alkotás folyamata, amely biztosan pozitív sikerélményként marad meg a gyerekekben. Az alkotás örömét azonnal megtapasztalhatják és átélhetik a tevékenység során.

Az óvodáskorú gyermekek kifejezőeszközeinek elsődleges eleme a vonal, de emellett a folt és a pont is gyakori elemként jelenik meg rajzaikban. Normál festésnél a pont a gyermekek alkotásaiban csak kiegészítő elemként jelenik meg, például egy pötty a labdán, vagy szem a hóemberen. De a képzőművészetben azon belül is a pointillista festők képein a pont nem csak egy kiegészítő elem, hanem az egész irányzat lényege. Ezeknél a festményeknél a pontok, az apró pöttyök alkotják meg magát az alkotást.⁷⁷

A pontfestéses technika egyáltalán nem bonyolult, inkább egy játék, mintsem tanulási folyamat, ezáltal a gyerekek tökéletesen megélhetik a festés örömét. Ez a technika azért is lehet jó választás, mert a pontoknak a megalkotása többféleképpen is történhet, a legegyszerűbb, ha az ujjainkat mártjuk bele a festékbe és azzal hagyunk nyomot vagy használhatunk különböző pálcikákat is, a lényeg az, hogy a pontok azonos méretűek legyenek. Az óvodában használt fehér papír tökéletes vászon lehet ezekhez az alkotásoknak, mivel a fehér háttérszín kiemeli a színeket.

⁷⁷ Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában V-VI. Fejezet (12-13. oldal)

A pointillizmus jó lehetőség arra is az óvodások számára, hogy megismerkedjenek a színekkel, formákkal és mintákkal. A kézműves foglalkozások alkalmával fejlődik a gyermekek türelme és a közös alkotás révén a közösségi kapcsolatai is épülnek.

Az oktatási folyamat hatékony irányításához elengedhetetlen a gyermekek folyamatos megfigyelése. A foglalkozásokon odafigyeltem a gyerekek egyéni szükségleteire. A tevékenység során a felmerülő akadályokat közösen próbáltuk megoldani és igyekeztem a munka során felmerülő kérdésekre választ adni. A gyerekek többsége önállóan dolgozott, élvezte az alkotást, de természetesen voltak olyanok is, akik több támogatást és segítségnyújtást igényeltek. Az asztalok között sétálva figyelemmel kísértem az alkotás minden mozzanatát és meg is dicsértem a gyerekeket.

A festés alkalmával a vattapálcika a finommotoros készségeket fejleszti, ami fontos lépés az írás és olvasás elsajátításának irányába. A szem és kéz koordináció is javul, fejlődik a festés során, mert a gyerekeknek pontosan irányítaniuk kell az ujjukat, ecsetet vagy pálcikát attól függően éppen mit használnak az alkotáshoz. A kézműves foglalkozások során a gyerekek színérzékelése is fejlődik, megismernek különböző textúrákat, lehetőségük van kísérletezni a színekkel, ezek mind hozzájárulnak a színérzékelésük és az esztétikai érzékük fejlődéséhez.

A műalkotások, mint szemléltetők ezeken a foglalkozásokon azért voltak kiemelkedően fontosak, mert segítették a szépérzék kialakulását és közelebb vitték a gyerekekhez a művészet világát.

Az általam megfigyelt festési tevékenységek során számos megállapítást tettem. Képet kaptam arról, hogy az adott csoport mennyire volt kreatív, hogyan alkalmazták a technikát, mennyire voltak szabálykövetők vagy ellenkezőleg, spontánabban alkottak és olykor egyéni megoldásokat találtak. Figyelemmel kísérhető volt, hogy milyen színeket alkalmaztak legtöbbször képeik megalkotásához.

Véleményem szerint a vizuális nevelés akkor válik igazán hatékonná, ha a foglalkozások közös tevékenykedésre, ismeretszerzésre, beszélgetésre és élményszerzésre épülnek. Ezért arra törekedtem, hogy legjobb tudásom szerint megtervezsem a foglalkozásokat, hogy azok érdekesek és szórakoztatóak legyenek a gyerekek számára. Ugyanakkor legyen benne valami újszerű módszer is, amellyel nem találkoznak mindennapi tevékenységeik során és a foglalkozás végére közösen alkothassunk valami szép dolgot.

III.1. A pointillista technika alkalmazása különböző korcsoportok igényeit és lehetőségeit figyelembe véve

Kiscsoportos foglalkozások

A foglalkozáshoz kapcsolódó fotódokumentáció és szemléltető anyagok a mellékletek 58–66. oldalán találhatók.

A kiscsoportos gyerekek nagyon szeretnek festeni, ezért ők még igazán motiváltak ebben a korban. Fontos néhány szempontot azért szem előtt tartanunk, meg kell teremtenünk a megfelelő légkört, biztosítanunk kell a különféle eszközöket a számukra. Csak olyan eszközöket és módszereket alkalmazzunk, amelyek megfelelnek ennek a korosztálynak, mert csak ekkor igazán örömteli az alkotás.

Ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével a kis csoportos foglalkozások témája: *Varázslatos őszi fa* címet viseli. A foglalkozás célja az évszakhoz kapcsolódó korábbi ismeretek, tapasztalatok felidézése, valamint az őszi jellegzetességeinek megfigyelése a természetben. Az újjainkkal való festés technikájának oktatása, valamint a színekkel való korábbi ismeretek előhívása, a meleg színek tanítása és gyakorlása a célom.

A foglalkozás megkezdése előtt, minden eszközt, szemléltetőt jó látható helyre teszek, majd a csoport motiválása érdekében beszélgetéssel indítok, amelyben az aktuális évszakra, az időjárási jelenségekről, a természetben végbemenő változásokról kérdezem a gyerekeket. Az őszi falevelek színéinek felsorolása kapcsán kitérek arra, hogy ezeket meleg színeknek nevezzük. Annak érdekében, hogy mindez rögzüljön bennük a foglalkozás során többször visszatérek a színekhez és újra elismétlem számukra. A színek gyakorlására két játékos módszert is alkalmaztam, színes leveleket nézhettünk meg, beszélgettünk azok fajtájáról és formáiról. Aztán a szemléltetőként szolgáló műalkotás színeinek megbeszéléséhez színes papírgalacsinokat gyűjthettek egy kosárba.

Versnek Kovács Barbara: *Levél a szélben* című művét mondtam el a gyerekeknek, hisz az irodalmi élmény is hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek őszi-ről való ismereteiket felelevenítsük, bővítsük. A vers hallgatása révén fejlődik a gyerekek emlékezete, belső képeket alkotnak. A vers által fejleszttem koncentrációjukat, odafigyelési képességüket és egyszerre szókincsüket is bővítem.

Ezután jut szerephez a plüssmackó, melynek segítségével elmesélem a gyerekeknek, hogy a mai foglalkozás alkalmával Paul Signac festőművész látogat el hozzánk vendégségben. Mivel kiscsoportos gyerekekről van szó, így törekszem az egyszerű, érthető bemutatásra. Az a véleményem, hogy a gyerekek figyelmét az ilyen játékos módszerekkel, sokkal jobban fel lehet keltetni. Elmesélem azt is, hogy vendégünk ajándékkal érkezett, elhozta magával egyik kedvenc

őszi festményét. Ennek a korosztálynak Paul Signak egyik képzőművészeti alkotását viszem be szemléltetőként, hogy ez által is felébresszem kíváncsiságukat, figyelmüket a felnőttek tevékenysége iránt. A festményen látható őszi fa inspirációként szolgál a gyerekeknek, hiszen a foglalkozás során ők maguk is elkészíthetnek egy őszi fát ábrázoló festményt pontozásos technikával.

Miután közösen beszélgettünk a képről, felhívom a gyerekek figyelmét arra a különleges technikára, pontfestésre, amellyel a kép készült. Ezután következik magának az alkotói tevékenységnek a megkezdése, a gyerekek helyet foglalnak az asztaloknál, kiosztom a tányérokon lévő színes festékeket, a fehér lapot, de ecsetet szándékosan nem. Mivel az őszi kis fáinkat az ujjaink segítségével fogjuk elkészíteni, ezért nincs szükségünk különféle eszközökre. Bemutatom a festés lépéseit a gyerekeknek, majd elkezdődik a közös alkotás. Körbe járok az asztalok között, a segítségnyújtásom folyamatos, a felmerülő helyzetekre reagálok. Az alkotási szakasz folyamán a gyerekek önállóan dolgoznak, a dicséret folyamatosan jelen van, ösztönzőm a kis alkotókat. Fontos, hogy a festéshez csak az egyik kezüket használják a gyerekek, a felesleges maszatolás elkerülése miatt. Elmondom, hogy lehetőség szerint csak annyi festék kerüljön az ujjakra, amely éppen befedi azt, nem kell túl sok. Mivel a technika lényege, hogy egymás mellé kis apró pöttyöket vigyünk fel. Arra mindig figyeltem, hogy a gyerekek ujjait megtöröljük egy nedves szalvétával, mielőtt új színt használnának.

A legtöbb gyerek önállóan birkózott meg a tevékenységgel, esetleg kisebb segítségekre volt szükségük, ezek inkább a fa törzsének, ágainak megfestése során jelentkeztek. A fal lombkoronájának pöttyök általi megfestése nem okozott problémát senkinek, nagyon élvezték az alkotást. Ez mindhárom kiscsoportot jellemezte.

Egyes gyerekek részletesebben figyelték meg az őszi fák jellegzetességeit, míg mások inkább saját fantáziájukra támaszkodtak és absztraktabb módon festettek, gondolok itt arra, hogy egyes képeken a fa ágai nagyon hullámzóak lettek. Érdekes volt számomra, figyelni a gyerekek rácsodálkozását a festés során, voltak akik elmondták, hogy most először nem ecsetet használva alkotnak képet az óvodában. Csodálkozva figyelték, ahogyan az ujjukat belemártva a festékbe egymás után sok kis pötty felvitelével lassan kialakul a fa.

Középső csoportos foglalkozások

A foglalkozáshoz kapcsolódó fotódokumentáció és szemléltető anyagok a mellékletek 67–76. oldalán találhatók.

A középső csoportos foglalkozás megtervezésénél az volt a célom, hogy a tevékenység során a gyerekek a színes festékek felviteléhez az ujjuk helyett pálcikát használjanak, valamint a munka során szükség legyen olló használatára is. A foglalkozás témája: Őszi gyümölcstál készítése.

A foglalkozás célja az évszakhoz kapcsolódó korábbi ismeretek felidézése, az őszi gyümölcsök megfigyelése, alakjának és színeinek megnevezése. Céлом kérdésekkel ösztönözni, motiválni a gyerekeket, hogy megosszák gondolataikat, képzeleteiket az évszakkal, gyümölcsökkel kapcsolatosan. A foglalkozás feladata a pálcikával való festés technikájának oktatása, a meleg színek tanítása és gyakorlása, valamint az olló megfelelő használatának gyakorlása.

A gyümölcsök különböző színéinek felsorolása kapcsán kitérek arra, hogy ezeket meleg színeknek nevezzük. Azért, hogy tudatosítsam a gyerekekben az elhangzottakat a foglalkozás során többször visszatérek a színekhez. Itt is fontosnak tartottam, hogy a gyerekek aktivitását különböző játékos módszerekkel tartsam fenn, ilyen volt például Sün Soma érkezése (palackból, tobozokból készült sün) és az ajándékba hozott zsákja tele gyümölcsökkel. A gyerekek feladata az volt, hogy a Sün Soma által megnevezett gyümölcsöt csukott szemmel megkeressék a zsákban. Ez a játék azért volt hasznos, mert fejlesztette a gyerekek érzékszervi felismerő képességét.

A szemléltetőként szolgáló műalkotás ennek a korosztálynak Paul Signac gyümölcsöket ábrázoló Csendélet című festménye volt. A foglalkozás mintafeladata elkészítésénél tapasztaltam, hogy ennek a tevékenységnek hosszú és összetett a munkafolyamata. Nagyon figyeltem arra, hogy ne haladjam túl a foglalkozások időtartamát. Így mindhárom foglalkozás levezetésénél törekednem kellett arra, hogy ne lépjük túl az időkeretet, mert magának a munkafolyamatnak több eleme is volt, először a gyümölcs megrajzolása, majd a pálcika segítségével a lapocska másik oldalának megfestése, pöttyözéses technikával és a gyümölcs körbevágása, valamint a vászonra ragasztás. Ez így elsőre soknak is tűnhet, de mivel kis méretű lapocskákról volt szó, nem vett túl sok időt igénybe és a gyerekek is megbirkóztak a feladattal.

A gyerekek egyénileg határozhatták meg, hogy mely gyümölcsöket szeretnék megfesteni, az alma, a körte és a birsalma közül választhattak. Minden gyerek ismerte és meg tudták nevezni az almát és a körtét, de a birsalma felismerése már sokkal nehezebben ment, mint arra számítottam. Egyedül a Bogyó és Babóca csoportban akadt egy kislány, aki felismerte és megnevezte a gyümölcsöt.

Miután megszületett az ötlet, hogy melyik gyerek melyik gyümölcsöt szeretné elkészíteni, először ceruza segítségével megrajzolták annak körvonalát, mert így sokkal könnyebb majd a pontokkal kitölteni a rajzot. Amikor ezzel mindenki megvolt kértem, hogy fordítsák meg a lapocskát és a másik oldalon kezdjék meg a pontozásos festést. A gyümölcsök megfestésénél több meleg szín használata állt a gyerekek rendelkezésére, pontosan azért, hogy színesebb, látványosabb legyen a végeredmény. Ahogyan azt a pointillista művészek is tették, hasznos módszer volt kicsit távolabbról szemügyre venni a munkafolyamat közben a képet, hogy meggyőződhesünk, van-e szükség javításra.

Szinte mindhárom csoportban felmerült az a kérdés, hogy miért nem a ceruzával megrajzolt oldalt kell kipontozniuk? Bár hiába válaszoltam meg kérdéseiket, igazán csak akkor vált számukra érthetővé, amikor előkerült az olló és megtapasztalták, hogy a rajznak mi is az igazi szerepe. Hiszen ez a vonal szolgált arra, hogy segítse a gyerekek számára a gyümölcs körbevágását.

Úgy is történhet színkeverés, hogy egymásra többféle színt halmozunk. Ezt a középső csoportban használtuk is, sőt cél is volt, hogy a gyerekek a zöld színt színkeverés útján kapják meg, a kék és a sárga alapszíneket helyezték egymásra a fültisztító pálcika segítségével. Ezt a kis „varázslatot” nagyon értékelték a gyerekek, látni lehetett az arcukon, hogy valami újat tanultak a munka során és élveztek ezzel kísérletezni.

A gyerekek biztonságának érdekében az ollókat csak akkor adtam oda, amikor mindannyian elkészültek a gyümölcsök pontozásos megfestésével és már csak azok kivágása maradt hátra. Az olló használata a középső csoportos gyerekeknél fejlesztette a finommozgást, a kéz és annak ujjainak finom összerendezett munkáját.

A foglalkozás alatt a gyerekek figyelme mellett javult a türelmük és a kitartásuk is. A gyerekek egyéni adottságai révén más-más munkafolyamatban tartottak volt, aki kicsivel gyorsabban végzett a festéssel és ők türelmesen bevárták, a picit lassabb társukat, de olykor szívesen látták el segítő tanácsokkal is őket.

A tevékenység utolsó mozzanata az volt, amikor az általam előre elkészített vászonra ragasztott kosárba kellett a gyerekeknek a maguk által megfestett gyümölcsöket felragasztaniuk. Miután ezzel mindenki végzett elkészülhetett és megcsodálhattuk a csoport őszi gyümölcsös kosarát.

Nagycsoportos foglalkozások

A foglalkozáshoz kapcsolódó fotódokumentáció és szemléltető anyagok a mellékletek 77–85. oldalán találhatók.

Ebben a csoportban a foglalkozás célja „*Tavaszi tájkép*” elkészítése volt. Odafigyeltem arra, hogy a megfelelő hangulat megteremtése után elég idő jusson a tevékenység folyamatára. A megfelelő motiváltság eléréséért *Vivaldi: Tavasz* című klasszikus zeneművét választottam azért, mert ez a korosztály már képes kifejezni szavakkal érzéseit és gondolatait. Azt tapasztaltam, hogy a gyerekeket nem lepte meg az, hogy klasszikus zenét hallanak. Ebből következtettem arra, hogy az óvodapedagógusok mindkét óvodában használják ezt a módszert a foglalkozások során.

Folyamatosan figyelemmel kísértem a csoportok munkáját, segítettem a festési technika pontosabb megvalósításában és szóbeli ötletekkel igyekeztem ellátni közben őket.

Számítottam arra, hogy a nagycsoportokba járó gyerekeknek nem lesz újdonság ez a festési technika, mert biztos voltam abban, hogy már találkoztak a pontozásos festéssel korábban is az óvodás éveik során. Viszont az, hogy egy igazi festőművészről hallhattak, az ő egyik festményét

vehették szemügyre, kielemezhatték milyen gondos odafigyeléssel alkotta meg pontok és vonalak sokaságából, ez élményként hatott számukra. Nem tudom felmérni azt, hogy mennyire gyakran van lehetőségük a gyerekeknek igazi képzőművészek alkotásaival találkozniuk az oktatási folyamat kapcsán, hiszen csak egy-egy foglalkozáson volt lehetőségem részt venni. Viszont a gyerekek reakcióiból ítélve több hasonló kreatív, nem hagyományos foglalkozásra lenne igényük, ahol kicsit közelebbről bepillantást kapnának a művészetek világába.

Az egyik nagy csoportban fordult az elő, hogy a festés megkezdése után néhány perccel a Katicabogár nevű csoportba járó kislány elszomorodott, hogy elrontotta a rajzát és bár javasoltam, hogy próbálja meg kijavítani, ő inkább új lapot szeretett volna. Véleményem szerint ebben a helyzetben teret és módot kell adni a gyereknek, hogy kijavíthassa munkáját. Miközben végigjártam az asztalok között, figyelemmel kísértem a csoport tagjainak munkáját, ki melyik munkafolyamatban van, mit jelenít meg a papíron. Igyekeztem odafigyeléssel, pozitív visszajelzésekkel támogatni a gyerekek önállóságát, cselekvési kedvét, a kreatív alkotói fantáziát. Ha szükségét éreztem, akkor javaslatokkal segítettem a gyerekek önálló munkáját.

Pozitív megfigyelés volt számomra, hogy a gyerekek megfogadták a segítő ötleteket, instrukciókat és megpróbálták azokat felhasználni a további ábrázolásmódjukban. A foglalkozások levezetése során azt figyeltem meg, hogy ebben a korosztályban talán még jobban jelen van annak a vágya, hogy a saját kis „produktumuk” igényes és esztétikus legyen. Mivel nagycsoportokról van szó nem volt szükség külön felhívni a figyelmüket arra, hogy a tisztaságra és viszonylagos rendre odafigyeljenek, mert ezt már maguktól is tudták. Környezetük rendbetételében is tevékenyen részt vettek a festés után.

Sikerélményként éltem meg, hogy a gyerekek érdeklődéssel fordultak a festési tevékenység iránt, senki nem volt, aki nem szeretett volna részt venni az alkotásban. Minden gyerek a saját szintjén, bátran alkotott, belevitték munkájukba az érzelmeiket, sajátos megoldásokat alkalmaztak, nem törekedtek arra, hogy a szemléltetőként bemutatott képet, úgymond „leutánozzák”, hanem bár figyelembe vették, mégis mindenki egyedi festményt, tavaszi tájat alkotott.

Egyetlen megkötésem volt a festés kapcsán, hogy a végén az egyéni alkotások egymás mellé helyezésével létrejöjjön a panorámakép, kértem a gyerekeket, hogy napot ne fessenek a képre. Ezzel azt szerettem volna elkerülni, hogy a panorámaképen ne legyen nagyon sok napocska. Elmondhatom, hogy egy gyerek kivételével ezt mindenki be is tartotta.

Az intézmények összehasonlítása

Munkám kutatását a 2023/2024-es tanévben Beregszász városának két óvodai intézményében végeztem el, ahol vizuális nevelésből foglalkozásokat vezettem le, számszerűen kilencet. Az első intézménynek azt az óvodát választottam, ahol magam is óvodapedagógusként dolgozom, ez a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodában. Az intézmény

falain belül hat csoport működik, így lehetőségem volt arra, hogy több csoportban is elvégezzem a kutatásomat. A második intézmény a Beregszászi 10. Számú „Fenyőfácska” Bölcsőde és Óvoda volt, amelybe ellátogattam. Mindkét intézményben szeretettel fogadtak, mind az intézményvezetők, óvodapedagógusok, mind pedig a gyerekek. Természetesen a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodában sokkal könnyebb dolgom volt, hiszen a csoportokba járó gyerekeket személyesen is ismerem, így a bemutatkozásra és ismerkedésre nem kellett külön időt szánni. Közös benyomás mindkét óvodai oktatási intézmény kapcsán, hogy a gyerekek többsége először rácsodálkozott erre a technikára, nem teljesen volt világos elsőre, hogy csak pontok és vonalak segítségével, hogyan is készíthetünk el egy teljes festményt. Kíváncsian és érdeklődve hallgattak, amikor a festőművészekről, a stílusról, amelyben alkottak és festményeikről meséltem nekik. A kinyomtatott képeket közelebbről is szemügyre vették és csodálattal tekintettek rájuk, de amikor elkezdődött maga a tevékenység és megnézhatték, saját maguk is kipróbálhatták ezt a módszert már örömet lelték benne. Tapasztalatom szerint nagyon hamar megtalálták ebben a technikában önmagukat és hamar sikerélményként élték meg a tevékenységet.

Kivétel nélkül mindegyik csoportban tapasztaltam, hogy a gyerekek számára milyen nagy örömforrást jelent az alkotás, mivel minden gyereknél megfigyelhető volt milyen koncentráltan, elmélyülten képesek alkotni a festési tevékenység alatt. A gyerekek az alkotás folyamata során sokkal nyugodtabbak, koncentráltabbak voltak. Az értékelésénél igyekeztem minden gyereket önmagához mérten, korának képességeihez igazodva és adottságaihoz mérten értékelni és dicsérni. Örömmel tapasztaltam, hogy mindkét oktatási intézményben már a kisebb gyerekek is mennyire kommunikatívak voltak, meg tudták nevezni az évszakokat, ismerték a rájuk jellemző sajátosságokat, különbséget tudtak tenni köztük. A csoportokba járó gyerekek többsége tevékenyen részt vett a beszélgetésben, válaszoltak a feltett kérdésekre, sőt ők maguk is rengeteg kérdést intéztek felém. Ezáltal a foglalkozásokban megtervezett részeket nagyobb nehézségek nélkül tudtam megvalósítani. Mindkét óvodában tapasztaltam olyan életkori sajátosságokból adódó különbségeket, amelyekre nincs hatása sem az intézménynek, sem az ott dolgozó óvodapedagógusoknak.

Megfigyelhető volt a csoportok közötti korosztályi eltérések a finommozgások terén. Míg a kisebb gyerekek durvább, keményebb mozdulatokkal dolgoztak, addig a nagyobbak sokkal finomabb, lágyabb mozdulatokkal használták az eszközöket. A fiatalabb gyerekek általában egyszerűbb formákat használtak, míg a nagyobbak részletesebbek voltak például a fa ágainak kidolgozásában, vagyis ők már képesek voltak a kisebb részleteket is megjeleníteni munkájukban. Mindhárom csoport aktív volt, érdeklődéssel tekintettek a feladatokra. Viszont a középső csoportok esetében volt különbség a két óvoda között, mégpedig az olló használata kapcsán. A P.

Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda csoportjaiba járó gyerekek rutinosabbak, gyakorlottabbak voltak az ollók használatában. Ezzel ellentétben, a másik óvodában többször kellett segítséget nyújtanom a gyerekeknek, az eszköz helyes fogásában, használatában. Olyan eset is előfordult, hogy fognom kellett a lapot, hogy sikerüljön a gyerekeknek megfelelően kivágni a gyümölcsöt.

Összegezve kutatási megfigyeléseimet azt tudom elmondani, hogy a foglalkozástervekben kitűzött szempontoknak részben sikerült megfelelnem. A csoportok örömmel vettek rész a pointillista technikákkal létrehozott alkotásokban, élvezték a közös munkát, örömet lelték benne. Véleményem szerint nagyon szép és esztétikus alkotások születtek mindkét oktatási intézmény, mindhárom korcsoportjában. Bár összességében sikeresnek ítélem meg a kutatási eredményeket és a foglalkozások levezetését, de már most látom, hogy vannak részek, amelyeken szükséges változtanom.

III.2. A pointillista technika integrálása az óvodai projekttevékenységek során

Idői kutatásom célja az volt, hogy megvizsgáljam, a vizuális nevelés hatékonyságát a projektpedagógiai módszer milyen mértékben befolyásolja, különös tekintettel a pointillizmus festészeti stílusának alkalmazására óvodáskorú gyerekek körében. A projekttevékenységek három korcsoportban valósultak meg, kis-, középső- és nagycsoportban. Mindenhol az adott életkori sajátosságok figyelembevételével. A projektfolyamat négy fő szakaszból állt: ráhangolódás és szemléltetés, technikai bemutató, alkotótevékenység és értékelés. A kutatás helyszínéül Beregszász egyik óvodai intézményét választottam, ahol magam is óvodapedagógusként dolgozom, ez a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda. Ebben az intézményben valósultak meg a különböző korcsoportokra vonatkozó festészeti tevékenységek. A mintavétel célja az volt, hogy a különböző életkorú gyermekek alkotásait, fejlődésüket és visszajelzéseiket elemezzem és ezek alapján megpróbáljam meghatározni, hogy a pointillizmus technikája milyen hatással volt rájuk. Az adatgyűjtés alapját képezték a pointillista technika alkalmazásával megtervezett és levezetett foglalkozások, ahol folyamatosan figyeltem a gyermekek viselkedését, alkotási folyamatait és az elkészült produktumot, mindezeket fotókkal is dokumentáltam.

A projekttevékenység alkalmazása kiscsoportban – Tájkép készítése pointillista technikával

Téma: Virágzó csodafa

A foglalkozáshoz kapcsolódó fotódokumentáció és szemléltetők a mellékletek 86. és 87. oldalán találhatóak.

A projekttevékenység menete:

1. Ráhangolódás, szemléltetés

A kiscsoportos gyerekekkel a „Virágzó csodafa” elnevezésű projektfeladatot valósítottuk meg. A gyermekek figyelmének felkeltését beszélgetéssel segítetttem. Megkértem a gyerekeket, hogy nézzenek ki az ablakon és a tavaszi évszak kapcsán közösen gondolkodtunk el arról, hogy milyen változások történnek ilyenkor a természetben: Mi történik tavasszal a fákkal? Milyen színek jelennek meg a tél után az ébredező természetben? Láttak-e már virágzó fákat? Milyen színűek a fák ilyenkor? A kérdésekre adott válaszok után a gyerekek személyes tapasztalataikat, megfigyeléseiket is megoszthatták. Ez a beszélgetés megteremtette a megfelelő ráhangolódást.

A szemléltetéshez Georges Seurat és Paul Signac fát ábrázoló képeit nyomtattam ki a gyerekeknek. Valamint szemléltetésként saját készítésű illusztrációt is bemutattam. A célom a kinyomtatott művészeti alkotások képeivel, hogy a gyerekek megfigyeljék a pontozásos technikát, a színek alkalmazását, valamint azt, hogy az apró pöttyökből, pontokból hogyan épülhet fel egy egész festmény. A megfigyelést segítő kérdéseim a következők voltak: „Mit láttok gyerekek a képen? Miből állnak ezek a képek? Hogyan készítették el a festők a képet? Milyen színeket láttok a képen? Soroljátok fel őket!” A gyerekek elmondták a válaszaikat, ezeket közösen átbeszéltük.

Meséltem egy kicsit a gyerekeknek erről a festészeti stílusról: „Képzeljétek el gyerekek, hogy vannak olyan festők, akik nem ecsetvonásokkal festettek, hanem apró kis pöttyökkel festették meg az egész képet. Ugye milyen érdekes? Sok-sok kis színes pontot helyeztek egymás mellé és így ábrázolták a virágokat, a fákat és az égboltot. Ennek a stílusnak, amikor nem ecsetvonásokat, hanem apró színes pontokat helyezünk egymás mellé az a neve, hogy pointillizmus. Ez a szó azt jelenti, hogy pontok, pöttyök összességéből hozunk létre egy teljes képet. Ennek a stílusnak a megalkotói azok a művészek, akiktől a képeket is hoztam nektek, ők Georges Seurat és Paul Signac.” Elmondom azt is a gyerekeknek, hogy ennek a módszernek nem csak az egymás mellé helyezett pöttyök a különlegességei, hanem maguk a színek is. A szemléltetőkön próbáltam bemutatni számukra azt, hogy ha közelebből megvizsgáljuk a színeket, nem biztos, hogy ugyanazt látjuk, mint távolról. Értem ezalatt azt, hogy távolról a képeken látunk zöld színt, de közelebből megnézve ez nem is zöld, hanem a kék és a sárga festékpöttyök egymás mellé rendezése. Azért, hogy ez sokkal érthetőbb legyen a kiscsoportos gyerekek számára, lehetőséget teremtettem arra, hogy az optikai színkeverést ők maguk is kipróbálhassák.

2. Technikai bemutató

A munka megkezdése előtt a csoport egyik jól látható helyén elhelyezett táblánál bemutattam a technika fő részét, a pontozó mozdulatokat a gyerekeknek. Először csak az ujjbegyeket használtam a festéshez, majd pedig eszközként kör formájú szivacsokat is festékbe mártottam, mindezt azért, hogy különböző méretű pontokat, foltokat hagyjak a papíron. Az

asztalokra előre kihelyezett A3-as lapokon a gyerekek is kipróbálhatták, hogyan tudnak színes pontokból mintákat, formákat létrehozni. Szerettem volna, ha eszközzel és eszköz nélkül is kipróbálnák a pontozó festési módszert. Hagytam időt arra, hogy mindenki saját tempójában, önállóan vagy segítséggel gyakorolhasson. Az alkotótevékenység során a gyerekekkel egy közös kép létrehozásán dolgoztunk. A gyerekeknek megmutattam a nagy méretű plakátot, amelyen már előre ábrázoltam a fa törzsét. Elmagyaráztam azt, hogy közösen fogjuk elkészíteni a fát, ehhez pedig mindenki egy részlettel járul majd hozzá. A vizuális készségek fejlesztése mellett ez a közösségi élmény érzését is megteremtette.

3. Alkotótevékenység

Minden gyerek egy A4-es méretű rajzlapot kapott, amelyre majd megfesthette egy faág részletét. Fontos volt, hogy csak egy faágat rajzoljanak, nem pedig egy egész fát, mert ezekből a részekből áll majd össze a csoport fája. Éppen ezért szemléltetésként megmutattam a már korábban általam megrajzolt faág részletet. Az ágak megrajzolásában is segítséget nyújtottam azoknak a gyerekeknek, akik ezt igényelték. Amikor mindenki elkészült következhetett az alkotás legizgalmasabb része a színezés és díszítés. A gyerekek kör formájú szivacsokat használták az ágak színezéséhez, majd miután ez megszáradt a fa leveleinek ábrázolásához kék és sárga színű festéket használtak. Nagyon lelkesek voltak az iránt, hogy ők is kipróbálják ezt a „varázslatot”. Miután minden gyerek elkészült a saját munkájával a rajzlapokat közösen helyeztük el a plakáton. Az ágak összeillesztésével megalkottuk a közös fánkat, amely bár mindenki egyéni munkájából épült fel, mégis egy egységet képezett. Ezután volt lehetőségük arra, hogy a piros és fehér festékpöttyökkel megfessék a virágokat a tavaszi fánkra.

4. Értékelés

A gyerekek többsége nagyon szabadon, össze-vissza pontozott a szivaccsal voltak, akik nagyon erősen nyomták bele a festékbe az applikátort és ezért jobban elmaszatolták a festéket. De egy-két gyerek munkájában látszik, hogy sorról sorra haladt, ez azt mutatja, hogy ők nagyobb türelemmel és odafigyeléssel alkottak, vagyis náluk már a koncentráció fejlődése megjelent. A tevékenység tervezésénél az volt a célom, hogy a gyerekek kizárólag a piros, sárga, kék és fehér színeket használjanak és a pointillista technikának megfelelően a színeket ne keverjük a papíron, hanem pontokban egymás mellé helyezték azokat. A gyakorlatban azonban azt tapasztaltam, hogy a kiscsoportos gyerekek számára a barna szín egymás mellé helyezett pontokkal való megjelenítése még túl bonyolult feladatnak bizonyult. Az általam bemutatott plakáton, ahol már a fa törzse elkészült, nem igazán értették, miért nem használhatnak barna színt, ha a természetben is ilyen a faágak színei. Hiába próbálkoztunk közösen létrehozni a három alapszín egymás mellé helyezésével, számukra ez nem volt elég meggyőző. Ezért úgy döntöttem, hogy lehetőséget adok a barna szín használatára, amit ezután a kör formájú szivacsokkal felvihettek a papírra. A

színkeverés élményét a levelek és a virágok esetében viszont az optikai keverés irányába tereltem. A zöld szín nem szerepelt a palettán, helyette a sárga és a kék pöttyök egymás mellé helyezésével próbáltuk létrehozni a színt. A gyerekek örömmel fedezték fel, hogy kicsit távolabbról nézve valóban érzékelhető a zöldes hatás. Bár sok gyereknél megfigyelhető, hogy amikor a két szín egymásra helyeződött és úgymond azonnal láthatóvá vált a zöld szín, utána igyekeztek ezt a kép többi részén is így ábrázolni. A csoport két tagjánál fordult csak elő, hogy nem pontozva vitték fel a festéket, hanem próbáltak ecsetvonáshoz hasonló mozdulatokban festeni.

A gyerekek nagyon élvezték a közös alkotást. Mindenki nagyon lelkes volt és úgy vélem a pontokkal történő színezés játékos és élményszerű tevékenység volt számukra, amely lehetőséget adott a szabad alkotásra, de emellett fejlesztő hatással is bírt. A foglalkozás fejlesztette a gyerekek koncentrációját és szem-kéz koordinációját is. Az elkészült részleteknél jól megfigyelhető, hogy sokszor a gyerekek a színes pontokat nemcsak egymás mellé, hanem egymásra is helyezték, így természetesen könnyebben elérték a zöld szín megjelenítését. Bár nem sikerült azt a tervemet megvalósítani, hogy csak az alapszíneket használjuk a festésnél, mint ahogyan azt a pointillista festési technika megkívánta volna, mégis azt gondolom, hogy a kiscsoportos gyerekek igényeit szem előtt tartva a tevékenység fejlesztette a színkeverési tapasztalataikat. Bár nem az optikai színkeverést alkalmaztunk, de három alapszín összekeveréséből létrehoztunk egy másik árnyalatot, ami ugyanúgy izgalmas felfedezés volt a gyerekek számára.

Az alkotás befejeztével lehetőséget biztosítottam arra is, hogy a gyerekek elmondják, a tevékenység melyik mozzanata tetszett nekik a legjobban és miért. Fontos volt, hogy visszakérdezzek, hogyan is készítették el a faágat és virágokat, milyen színeket használtak. A legfontosabb, amire kíváncsi voltam, hogy mit éreztek az alkotófolyamat alatt. A gyerekek büszkén mutatták meg egymásnak (délután pedig a szüleiknek) hogy a virágzó csodafa melyik részletét készítették ők maguk. Ez arról árulkodik számomra, hogy a gyerekek büszkék voltak magukra és az alkotásukra, ez pedig pozitívan hatott az énképükre. Az alkotás az egész csoport számára nagy élmény volt.

A projekttevékenység alkalmazása középső csoportban – Csendélet készítése pointillista technikával

Téma: Őszi szezonális és trópusi gyümölcsök

A foglalkozáshoz kapcsolódó fotódokumentáció és szemléltetők a mellékletek 88. és 89. oldalon találhatóak. A középső csoportban zajló tevékenység során, a gyerekek korukból adódóan már fejlettebb finommotorikus és vizuális megfigyelőképességgel rendelkeznek, így lehetőség nyílt egy összetettebb alkotási folyamat megteremtésére. A csendélet, mint festészeti műfaj megjelenítése volt a cél. A projekttevékenység témája az őszi és trópusi gyümölcsök művészeti megjelenítése, pointillista festészeti technikával.

A projekttevékenység menete:

1. Ráhangolódás, szemléltetés

A ráhangolódási szakaszban beszélgetőkört tartottunk a gyerekek gyümölcsökről alkotott tapasztalataikról. Kérdésekkel ösztönöztem a beszélgetést: „Milyen gyümölcsöket ismernek, amelyek ilyenkor ősszel teremnek? Melyek azok, amelyeket külföldről, melegebb éghajlatú országból hoznak be hazánkba és itthon nem nőnek meg? Miért hívjuk ezeket trópusi gyümölcsöknek? Soroljanak fel néhány szezonális őszi gyümölcsöt és trópusi gyümölcsöt, amelyeket ismernek és szeretnek!” A beszélgető kör után valódi gyümölcsök szemléltetése következett, almát, körtét, szilvát, banánt, citromot és narancsot vittem be a csoportba. A gyerekek ezeket szabadon megfoghatták, megszagolhatták, megfigyelhették a formájukat, színüket és tapintásukat.

A szemléltetés második részében két festmény képét mutattam meg a gyerekeknek, mindkettő csendéletet ábrázolt gyümölcsökkel, viszont különlegességük abban rejlett, hogy különböző festészeti stílusban készültek. Az egyik festmény képe hagyományos, ecsetvonásokkal festett csendélet volt, a másik pedig pointillista stílusban készült, apró színes pontokból felépített kompozíció. A gyerekeket megkértem, hogy alaposan figyeljék meg a két képet és mondják el, hogy látnak-e különbséget a két fotó között. „Különbözik-e az egyik kép a másiktól? Miben különböznek? Vajon hogyan készült az egyik és a másik festmény?” Ezekkel a kérdésekkel próbáltam rávezetni őket arra, hogy az egyik festményt ecsetvonásokkal, vonalakkal, míg a másikat egymás mellé helyezett sok apró pontokkal készítették el. Ezzel a megfigyeléssel sikerült a gyerekeket rávezetni a pointillizmus technikájának lényegére és alapot teremteni a tevékenység következő részének, a technikai bemutatónak.

2. Technikai bemutató

A technikai bemutató során a gyerekek megismerkedhettek a pointillizmus technikai sajátosságaival. Bár számukra már nem volt teljesen új ez a festészeti irányzat, mivel tavaly ebben a csoportban is tartottam foglalkozást. Röviden elmagyaráztam, hogy ez a festési technika azért

különleges, mert a képek apró, egymás mellé helyezett színes pöttyökből épülnek fel. Az ecset helyett itt vattapálcikát használtunk az alkotáshoz. Először megmutattam, hogyan lehet pontokat, pöttyöket egymás mellé helyezni úgy, hogy ne kenjék össze és ne húzzák el a festéket a papíron. Bemutattam azt is, hogy mi magunk hogyan teremthetünk új színeket azzal, hogy megfelelő színeket helyezünk egymás mellé és bizonyos távolságról figyeljük azt meg. Ez különösen fontos volt a zöld és a narancssárga színeknél, mert azokat nem kaptak meg előre a gyerekek, itt az optikai színkeverésre kellett hagyatkozniuk és alkalmazni a megtanultakat. A gyerekek figyelmét felhívtam arra is, hogy legyenek türelmesek, ne siessenek a mozdulatokkal és a pontocskákat lehetőleg egymás mellé helyezzék és ne halmozzák egymásra.

Megkértem a gyerekeket, hogy foglaljanak helyet az asztaloknál és elmondtam, hogy lehetőségük lesz kipróbálni a pontozásos festési technikát. A gyerekekkel közösen kék festékbe mártottuk mutatóujjainkat és apró kis pöttyöket, pontokat helyeztünk egymás mellé a lapra, majd a sárga színnel is apró pontokat festettük a kék pontok mellé. Amikor ezzel elkészültünk, az általam elkészített lapot távolabb vittem a csoporttól. Megkértem a gyerekeket, hogy most nézzék meg és mondják meg, hogy milyen színt látnak a lapon. Nagyon nagy volt a csodálkozás és a meglepettség a gyerekek arcán, amikor távolról zöld színt láttak a lapon, amire előzőleg a kék és sárga festékeket pontoztuk fel.

3. Alkotótevékenység

A napos gyerekeket bevontam a szervezési feladatokba, ők oszthatták ki a fehér rajzlapokat és a grafitceruzákat. A középső csoportos gyerekek is egyénileg dolgozhattak, A4-es fehér rajzlapokon. A gyerekeknek az előzőleg megfigyelt őszi és trópusi gyümölcsöket kellett lerajzolniuk. A gyerekeknek lehetőségük volt olyan gyümölcsöket is lerajzolniuk, amelyek nem szerepeltek az általam szemléltetett gyümölcsök között. Itt az emlékezetükre kellett hagyatkozniuk a gyümölcsök formáját és színét tekintve. A gyümölcsöket először ceruzával megrajzolták, ügyelve azok jellegzetes formáira. A festéshez a gyerekek piros, kék, sárga, barna színeket használhatták, a többi színt, amelyet használni szeretnének a pointillizmus jellegzetes színkeverésével tudják elérni. A gyerekek a zöld színt a sárga és a kék pöttyök egymás mellé helyezésével hozták létre és a gyümölcsök leveleinél használták ezt a módszert. A narancssárga létrehozásához, a piros és a sárga egymás mellé pontozásával értük el, például a narancs festésénél. Bár a barna szín használatáról nem esett szó, az egyik gyerek saját kreativitását használva kompozíciójába kosarat képzelt el. Ez az egyéni ötlet más gyerekeknek is megtetszett, így néhányan átvették tőle ezt az ötletet.

4. Értékelés

Az alkotás során a gyerekeknek lehetőségük volt saját maguk megválasztani azokat a gyümölcsöket, amelyeket ábrázolni szerettek volna saját csendéletükön, egyetlen kikötésem volt,

hogyan szerepeljen őszi helyi gyümölcs és trópusi gyümölcs is a munkájukon. Az igazi gyümölcsöknek az volt a szerepük, hogy a gyerekek megnézhessék, megfoghassák a gyümölcsöket és amikor le kell majd rajzolni és ki kell majd színezni azokat ne az emlékezetükre hagyatkozzanak, hanem az előző megszerzett tapasztalásokra. A tevékenység után a gyerekek megkóstolhatták a gyümölcsöket, így még több élménnyel gazdagodtak. Ez a tevékenység a gyermekek beszédképességét és tapasztalási képességüket is fejlesztette, hiszen önállóan fogalmazhatták meg milyen különbségeket éreznek a gyümölcsök között, például egy alma és egy narancs között. A kosár ábrázolásánál a gyerekek kreativitásukat, önálló képzeleterejüket is megmutatták, ennek engedve használhatták a barna színt azok a gyerekek, akik ezt kérték. Úgy gondoltam, hogy a tevékenység fő célja a gyerekek alkotókedvének felkeltése és az önálló alkotás örömeinek megélése, nem pedig feltétlenül az, hogy ragaszkodjam az általam elképzelt kompozíció megvalósítására. Úgy vélem, a vizuális nevelés egyik legfontosabb feladata az, hogy megteremtse az alkotás szabadságának a lehetőségét és hogy a pedagógusnak ezt támogatnia kell, nem pedig korlátoznia a gyerekek egyéni látásmódját.

Munkám mellékletében tíz gyermekrajz látható, melyek a pointillizmus technikáját alkalmazva készültek és gyümölcsös csendélet a témája. A képek többségénél látható, hogy a gyümölcsök egymás mellett, egy vonalban helyezkednek el, ezt vonalas elrendezésnek nevezzük. Ez az elrendezés a kezdetleges térábrázolásra utal, amelyben még nem egymás mögé, hanem egymás mellé helyezik a gyümölcsöket. A gyerekek rajzait megvizsgálva észrevehető, hogy megjelent néhány gyereknél a lineáris ábrázolás és vannak részletgazdagabb munkák is az elkészült alkotások között. Az egyik rajzon jól látható, hogy néhány gyümölcsöt még pontozásos technikával fest meg, de a továbbiakban egyre kevésbé figyel a pointillizmus szabályaira és elkezdti ösztömosni a színeket, a mozdulatok megváltoznak inkább maszatolássá alakulnak, felhagy a pontozással. A rajzokon a gyümölcsök méretarányai sem mindig valósak, ez utalhat egyfajta egyéni kifejezésre is. A gyerekek festményei megfelelnek az életkorukhoz és ehhez mértékül alkalmazták a pointillizmus technikáját.

Az alkotó folyamat után közösen megcsodáltuk egymás munkáit. A gyerekeknek lehetősége volt elmondani, hogy miért azokat a gyümölcsöket választották, amelyeket ábrázoltak képeiken. Ez a beszélgetés remek alkalom volt arra, hogy fejlődjön a gyerekek szóbeli kommunikációjuk, kifejezőképességük. A beszélgetés során a dicséret sem maradhatott el, valamint a bátorítás a bizonytalanabb gyerekek irányába, akik nehezebben fejezték ki magukat. A gyümölcsök színének, formájának, elhelyezésének megvalósulása sokszor meglepően tudatos megfigyelőképességről árulkodtak. Az elkészült képeket a csoport öltözőjében raktuk ki, hogy a szülőknek is legyen lehetőségük megnézni a gyerekek munkáit. Ez lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek büszkének lehessenek saját alkotásaikra.

A projekttevékenység alkalmazása nagycsoportban – Portré készítése pointillista technikával

Téma: Közös csoportstabiló

A foglalkozáshoz kapcsolódó fotódokumentáció és szemléltetők a mellékletek 90–92. oldalán találhatóak. Ezzel a tevékenységgel az volt a célom, hogy a gyerekek odafigyelve önmaguk egyedi vonásaira, saját megfigyeléseikre alapozva alkossák meg portréjukat és apró kis részleteket is megjelenítsenek, amelyek még inkább egyedivé varázsolják őket. A projekttevékenység produktumaként a nagycsoport elkészíti saját táblóját, ahol önmagukat ábrázolják.

A projekttevékenység menete:

1. Ráhangolódás, szemléltetés

A tevékenységet a nagycsoportos gyerekekkel a csoportszoba szőnyegén körben ülve indítottuk, egy játékos ráhangolódással. Az általam kitalált játék fantázianeve az „Érzelmek az arcunkon” címet kapta. A játék célja, hogy a gyerekek játékos módon fedezzék fel, hogyan tükröződnek különböző érzelmek az arcunkon és közben saját arcvonásaikat megfigyeljék, mert ez nagyon fontos lesz a portré festés során. A játékhoz érzelmekártyákat használtam, elhelyeztem néhányat a szőnyegre és a gyerekek sorban választhattak belőlük (öröm, boldogság, meglepődés, csodálkozás, szomorúság, félelem, harag stb.). A gyerekeknek először meg kellett nevezniük, milyen érzelem látható az általuk választott kártyán, majd mimikájukkal, arckifejezésükkel leutánozni azt. Miután mindenki kipróbálta magát a játékban beszélgettünk arról is, hogy a különböző érzelmek bemutatása alatt milyen változásokat figyelhetünk meg az arcunkon, például amikor szomorúságot ábrázolunk, hogy tartjuk a szánkat vagy amikor örülünk, milyen az arcunk, szemünk. Ezután a beszélgetést a tevékenység témája irányába tereltem, arról kérdeztem őket, hogy mit is jelent a portré, miért készítünk magunkról fotókat, önarcképet és fotón kívül, hogyan tudjuk még megörökíteni önmagunkat.

Ezután digitális eszközöket használtam: laptop és projektor segítségével pointillista képeket, portrékat vetítettem ki a csoportszoba falára. Ezek a következők voltak: Georges Seurat: *A Grande Jatte szigete vasárnap délután*, Georges Seurat: *A cirkusz*, Georges Seurat: *A cirkuszi paráde* részlet, Paul Signac: *A fészülődő nő*. A gyerekek ezeket a műveket közelről és távolról is szemügyre vehették. Megfigyelhették hogyan olvadnak össze a sok apró pontocskákból álló kép egy egységes arcképpé. Ezzel a megfigyeléssel az volt a célom, hogy könnyebben rávezessem őket a pointillista technika lényegére és felkeltsem kíváncsiságukat a saját portréjuk elkészítése iránt.

2. Technikai bemutató

A technikai bemutató során lerajzoltam ceruzával saját magamat a gyerekeknek. Kiemeltem, hogy a portré mindig rólunk szól, ezért azt kell ábrázolnia, ahogyan kinézünk. Oda kell figyelniük a saját, egyedi vonásainkra, sorra vettük ezeket a gyerekekkel: ilyen a fejforma, a

szemek elhelyezkedése és színe, az orr és a száj formája, a fülek, a haj színe és hossza. Valamint az egyéni jegyekről is szót ejtettünk, hordunk-e szemüveget, vagy van hajpánt vagy csat a hajunkban, fülbevaló vagy nyaklánc a nyakunkban. Ezután megmutattam azt is, hogyan kell vattapálcikával pöttyöket festeni és újra kihangsúlyoztam, hogy az önarckép ne vonalakkal, hanem apró pöttyökkel készüljön el. Természetesen az általam elkészített portré is bemutatásra került.

Külön hangsúlyt fektettem a színek használatára és optikai keverésére. Elmondtam a gyerekeknek, hogy csak alapszíneket (piros, sárga, kék és fekete) használhatnak. Nem állt rendelkezésre barna, zöld, narancssárga, lila festék, tehát ezeknek az előállítására a gyerekek feladata volt, a pointillizmus technikáját alapul véve. A könnyebb megértés érdekében fehér lapokkal szemléltettem, hogyan hozhatók létre új színek az alapszínek egymás mellé helyezésével. A lapokat először távolról mutattam meg a gyerekeknek, majd közelről. Piros és sárga pöttyök egymás mellé kerültek: távolról nézve narancssárga hatást keltettek, sárga és kék, zöld színt adtak, kék és piros, lila, a barna színt három alapszín keverésével lehet előállítani.

3. Alkotótevékenység

A technikai bemutatót követően a gyerekek hozzáláttak a munkához, melynek célja saját önarcképük elkészítése pointillista technikával. Először grafitceruzával megrajzolták saját arcukat A4-es méretű fehér lapokra. Megbeszéltük, hogy mely részekre figyeljenek oda, mindenképpen jelenítsék meg a szemeket, szemöldököt, orrt, száját, füleket, hajukat, valamint az egyéni jegyeiket is. Igény esetén segítséget nyújtottam a gyerekeknek. Miután mindenki elkészült a ceruzarajzzal, következhetett az izgalmasabb rész a festés. A fehér és egy kis sárga szín keverésével bőrszínt készítettünk, amellyel kifesthették az arcukat, nyakukat, mindezt azért, hogy megfelelő alapszínt kapjanak a még hitelesebb ábrázoláshoz. A pointillizmusra jellemző módon színes pontokkal, pöttyökkel építették fel a portré részleteit. Csak alapszíneket, valamint feketét találtak palettájukon, a többi színeket egymás mellé helyezésével próbálhatták meg érzékeltetni. Hasonlóan ahhoz a módszerhez, melyet bemutattam előzőleg nekik.

Az elkészült portrékat száradás után a gyerekek kivágták ollóval és közösen felragasztottuk a plakátlapra, így készült el közösen a csoportabló. A plakát a csoportszoba egyik sarkában kapott helyet, hogy emlékeztesse majd a gyerekeket a közösen átélt alkotás emlékére.

4. Értékelés

Az érzelemkártyák arra voltak hívatottak, hogy a gyerekek aktívan bekapcsolódjanak a beszélgetésbe. Úgy vélem jól érezték magukat, mert sokat nevettek és lelkesen figyelték egymást, ki mennyire ügyesen utánozta le az érzelmeket. Véleményem szerint ez a játék elősegítette azt, hogy a tevékenység során részletgazdagabb önarcképek készülhessenek. A vetítés azért volt jó ötlet, mert a nagyobb méretéből kifolyólag még inkább érthetővé tette a pointillista festészet lényegét. A gyerekek számára igazán szemléletes volt az, hogy közelről a festmények szinte csak

színes pöttyök, pontok sokasága, míg távolabbról nézve összeállnak igazi formákká, emberekké. A gyerekek nagyon lelkesen dolgoztak: egyesek nagy figyelemmel követték az arc arányait, másik inkább az érzelmeket, örömet próbáltak megjeleníteni alkotásukon. Külön kiemelném, hogy az egyik kislány annyira odafigyelt egyéni jegyeire, hogy alkotásánál jellegzetes anyajegyét is feltüntette a portréján. A színelmélet alapjait sikerült elsajátítaniuk, megértették és alkalmazni is tudták ennek a festészeti irányzatnak a technikáját, az egymás mellé helyezett színes pontokat. Bár azt is el kell mondani, hogy előfordult az is, hogy a pontok nemcsak egymás mellé kerültek, hanem egymásra is, de ez nem volt túl gyakori. Végeredményben, nemcsak a portré műfajával ismerkedhettek meg a nagycsoportos gyerekek, de játékos módon saját egyéniségüket is kifejezhatték alkotásaikon keresztül.

Az elkészült csoporttablón jól megfigyelhető, hogy a gyerekek szemből ábrázolták a portrékat, ami a klasszikus, gyermekrajzokra jellemző portrékompozíciót tükrözi. Véleményem szerint az elkészült arcok jól illeszkednek az 5–6 éves korosztály életkori sajátosságaihoz: a gyerekek egyszerű, mégis kifejező formákkal dolgoztak, különböző arcformákat használtak (hosszúkás, szélesebb arc), bátran használták a színeket, és a részletek (szem, haj, száj) hangsúlyos megjelenítése a megfigyelőképességük és önkifejezésük fejlődését mutatja. Természetesen megfigyelhetők kisebb aránytalanságok, eltúlzások is a képek egy részén, mint például nagy szemek vagy száj. Viszont az elkészült képeken megjelenik az önkifejezésre és az egyediségre való törekvés. A nagyobb gyerekek esetében jól látszik a képek aprólékosságából, hogy hosszabb ideig képesek koncentrálni a tevékenységre, sokkal részletgazdagabb munkájuk, mint az előző csoportok esetében. A gyerekekben véleményem szerint a projekttevékenység nagyon pozitív élményként maradt meg. A saját portré elkészítése, igazi technikai kihívást okozott számukra, de mégis egyfajta tapasztalatszerzéseként szolgált. A tevékenység során a gyerekek sokat tanulhattak önmagukról és egymásról, megfigyelhették azt, hogy mindannyian külsőre különbözőek, más a hajuk színe, szemük színe, de mindannyian ugyanolyan értékes és egyedi személyiségek.

Összegzésként elmondható, hogy a 2023/2024-es tanév során Beregszász két óvodai intézményében megtartott foglalkozások fontos tapasztalatokkal szolgáltak számomra és ezek nagyban befolyásolták az idei 2024/2025-ös tanév időszakára tervezett projekttevékenységek kivitelezését. A korábbi gyakorlati munka elemzése közben egyértelművé vált számomra, hogy szükség van nagyobb hangsúlyt fektetni a gyermekek egyéni sajátosságaira, azért, hogy eredményesebb legyen a kutatásom. Ezért az idei évben jobban odafigyeltem arra, hogy minden foglalkozás játékos és élményszerű legyen. Nagyobb hangsúlyt kapott a szemléltetés tudatosabb tervezése, több kinyomtatott művészeti alkotással készültem és saját készítésű illusztrációkkal, hogy jobban támogassam a gyerekek vizuális megértését. A nagycsoportos foglalkozáson

újdomságként megjelent a digitális eszközök használata is, melynek segítségével még hatékonyabban tudtam szemléltetni a pointillista műalkotásokat, ezáltal még inkább felkeltve a gyerekek érdeklődését a téma iránt.

Fokozott figyelmet szenteltem a pointillizmus optikai színkeverésének bemutatására, nemcsak elmondtam a gyerekeknek azt, hogy milyen két színt kell egymás mellé helyeznünk ahhoz, hogy elérjük a kívánt színhatást, hanem igyekeztem élményszerűen bemutatni azt. Az optikai színkeverés szemléltetéséhez különböző színpárokat megfelelő távolságból szemléltettem a csoportoknak, hogy közelebb lépve ők maguk tapasztalják meg a színkeverés csodáját. Erre azért volt szükség mert azt tapasztaltam, hogy a kisebb gyerekek számára a pointillizmus bár érdekes technikának tűnik, de igazán értelmezhetővé csak akkor válik, ha konkrét tapasztalás történik. Egyfajta szemléltetváltásra is törekedtem, míg korábban az elkészült alkotások esztétikai megjelenésére és a technikai pontosságra fókuszáltam a tevékenysége során, idén tudatosan elengedtem a tökéletességre való törekvést. Sokkal fontosabbnak tartottam azt, hogy olyan pozitív légkört sikerüljön megteremteni, amelyben a gyerekek számára az alkotás öröme a legfontosabb. Odafigyelttem arra, hogy a gyerekeknek legyen módjukban szabadon próbálkozni, kísérletezni a pontozásos technikával és az alkotási folyamat során is lehetőség legyen hibázni és akár újrakezdeni a munkát. Az alkotás így nem csak egy produktum létrehozása érdekében történik, hanem egyéni élményt, önkifejezést jelenthet a gyermekek számára. Tudatosabban törekedtem arra is, hogy a tervezett alkotások minél hűebben tükrözzék a pointillizmus műfajának jellegzetességeit, míg előző évben a gyerekek vonalakat is használhattak, most már kizárólag pontok alkalmazásával dolgozhattak, ezzel is mélyítve a technika megértését és alkalmazását.

Úgy vélem, hogy ezen tapasztalatok révén olyan tevékenységeket valósíthattam meg, amelyek hatékonyabban támogatták a gyermekek kreativitásának kibontakozását és elegendő teret adtak az önálló művészi kifejezésnek is. A tevékenységek hozzájárultak a megfigyelőképesség, a türelem, az esztétikai érzék és a finommotorikus képességek fejlődéséhez. A tapasztalatok fényében elmondható az, hogy a pointillizmus nem csak egy művészeti stílus lehet a vizuális nevelésben, hanem olyan fejlesztő eszköz, amely komplex módon hozzájárul a gyermekek sokoldalú fejlődéséhez. A kutatásom során szerzett visszajelzések megerősítettek abban, hogy az óvodapedagógusoknak milyen nagy szerepük van abban, hogy a vizuális nevelés során milyen eszközökkel és technikákkal ismertetik meg a gyermekeket és ezek során mennyire engednek teret az egyéni kreativitás és önálló kifejezőmód kibontakoztatásának.

ÖSSZEGZÉS

Szakdolgozatom megírása során az volt a célom, hogy bemutassam a pointillizmus festészeti irányzatát, azokat a művészeket, akik híressé tették ezt a stílust és az őik leghíresebb műveiket. A vizsgált szakirodalom áttekintéséből kiderült, hogy a pointillista festészeti technika sokkal bonyolultabb és összetettebb, mint azt elsőre hittem.

Dolgozatom első fejezete a 19. század második felének jelentős művészeti irányzatait – az impresszionizmust és a neoimpresszionizmust – tekinti át, különös hangsúlyt fektetve a pointillista stílusra, annak sajátosságaira, kiemelkedő alkotóira és műveikre. A második fejezetben a színek jelentőségét és azok szerepét vizsgálom, amelyek alapját képezik a pointillizmus technikai megvalósításának. A harmadik, gyakorlati fejezetben azt mutatom be, hogyan alkalmazható ez a festési technika az óvodai vizuális nevelésben.

A 2023/2024-es tanév során kilenc, a pointillista technikára épülő vizuális nevelési tevékenységet valósítottam meg három-három kis-, középső- és nagycsoportos óvodásokkal, Beregszász két óvodai intézményében: a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodában, valamint a Beregszászi 10. Számú „Fenyőfácska” Bölcsőde és Óvodában. A megszerzett tapasztalatokat felhasználva a 2024/2025-ös tanévben további három tematikus, pointillista alkotói tevékenységet projekt munkát terveztem. A pointillista tevékenységeket a tájkép, a csendélet és a portré műfajai mentén terveztem, amelyek lehetőséget adnak a gyerekek számára, hogy saját élményeken keresztül tapasztalják meg a pointillizmus különleges világát.

A kutatás során kvalitatív pedagógiai megközelítést alkalmaztam, vagyis foglalkozások megtervezésére és megvalósítására törekedtem, ezek megfigyelésekre, az elkészült alkotások elemzésére és pedagógiai vélemény leírására építettem. Megfigyeléseim alapján az a hipotézisem, hogy a pointillizmus alkalmazása az óvodai vizuális nevelésben igenis megvalósítható, sőt kifejezetten izgalmas és fejlesztő hatású lehet.

Két évi kutatás alkalmával arra a következtetésre jutottam, hogy a pointillizmus, mint festészeti stílus hatékonyan képes támogatni az óvodai korosztály vizuális nevelését, mivel fejleszti a gyermekek megfigyelőképességét, színérzékét, kitartását és a kreatív önkifejezést. A tevékenységek által szerzett tapasztalatok fényében, úgy vélem, hogy az óvodapedagógusoknak kiemelkedő szerepük van abban, hogy milyen eszközökkel és technikákkal ismertetik meg a gyermekeket. Mivel a megfelelő módszerek megválasztásával képesek nagy mértékben támogatni a gyermekek kreativitását és művészi készségeiknek fejlődését.

РЕЗЮМЕ

Тема моєї дипломної роботи: Візуально-виховна діяльність у ЗДО на основі стилістичного напрямку пуантилізму: опрацювання жанрів пейзажу, натюрморту та портрета. Як практикуюча вихователька закладу дошкільної освіти, я вважаю, що в процесі дошкільного виховання візуальна діяльність часто відходить на другий план, і не вистачає часу для розкриття її потенціалу. Саме тому я обрала для дослідження тему, в якій тісно переплітаються світ мистецтва та візуальне виховання, що, своєю чергою, відкриває широкі можливості для розвитку дитячої творчості.

У першому розділі, під час огляду літературних джерел, я розглядаю такі визначні художні напрями другої половини XIX століття, як імпресіонізм та неоімпресіонізм. Метою цього розділу було продемонструвати особливості пуантилістичного живописного стилю, основні характеристики цієї техніки, а також представити видатних художників і їхні найвідоміші твори. Основна увага другого розділу приділяється кольорам, оскільки вони відіграли ключову роль у створенні пуантилістського живопису. У третьому, практичному розділі роботи я представляю спосіб застосування цієї техніки живопису в рамках візуального виховання в дошкільному закладі. Під час написання цієї роботи я вивчила низку наукових джерел, щоб глибше зрозуміти вплив пуантилізму на живопис і визначити, як цей стиль можна інтегрувати у візуальну діяльність у дошкільному навчанні.

Протягом 2023/2024 навчального року я провела дев'ять занять з образотворчого мистецтва, побудованих на техніці пуантилізму. Заняття були проведені з дітьми молодшої, середньої та старшої вікових груп (по три заняття для кожної) у двох дошкільних закладах міста Берегове: у Дошкільному підрозділі Приватного закладу «Гімназії імені П. Каталін Франгапан» та в ДНЗ №10 «Ялинка». На основі здобутого досвіду я розробила ще три тематичні творчі проєкти у 2024/2025 навчальному році, побудовані на техніці пуантилізму. Заняття були сплановані відповідно до жанрів пейзажу, натюрморту та портрету, що дало змогу дітям через особистий досвід пізнати унікальний світ пуантилізму.

У своєму дослідженні я застосувала якісний педагогічний підхід: зосередилася на плануванні та проведенні занять, а збір даних здійснювався шляхом спостережень, аналізу готових робіт і фіксації педагогічних висновків.

За результатами спостережень мені вдалося сформулювати гіпотезу, яка підтверджує можливість застосування техніки пуантилізму в межах візуального виховання. Я вважаю, що ця техніка має великий потенціал у дошкільній освіті, може бути цікавою незалежно від віку, розширює арсенал художніх технік дітей і дозволяє педагогам зробити свої заняття більш різноманітними та цікавими.

MELLÉKLETEK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Balogh Jenő, Paál Ákos: Rajz és műalkotások elemzése a gimnázium I. osztálya számára, Tankönyvkiadó: Budapest, 1974.

Beke László: Műalkotások elemzése I. Képzőművészet, középiskola 9. évfolyam, Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 2002.

Borbélyová Diana, Mészáros Tímea, Nagyová Csilla: A vizuális nevelés elmélete és gyakorlata az alapkiskola alsó tagozatán, Selye János Egyetem: Komárom, 2020.

David Bianco, Lucia Mannini, Anna Mazzanti: Az impresszionizmustól a szecesszióig, Corvina Kiadó: Budapest, 2008.

Dr. Beke László: Műalkotások elemzése a gimnázium I-III. osztálya számára, Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 2010.

Dr. Maksay László: Műalkotások. Művészetelméleti alapismeretek a gimnázium számára, 15. kiadás, Tankönyvkiadó: Budapest, 1984.

Dr. Sógor Györgyné, Mialkovszky Mária: A képzőművészet és az iparművészet története, Műszaki könyvkiadó: Budapest, 1983.

E. H. Gombrich: A művészet története, Gondolat Kiadó: Budapest, 1983.

Horváth Katalin: A képzelet világa 8, vizuális kultúra tankönyv a 8. évfolyam számára, Hungart: 2019.

Horváth Lászlóné: Barangolás a művészettörténetben. A XIX. század művészete. 7. osztály számára. Pauz Kiadó: Budapest, 1996.

Itten, Johannes: A Színek Művészete. A szubjektív élmény és objektív megismerés mint a művészethez vezető utak, Tanulmányi kiadás, Göncöl kiadó: 2016.

Kárpáti Andrea: Művészet történet és élet. 2. Kultúrtörténet fiataloknak. Helikon Kiadó, 1999.

Kondacs Mihályné, Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában, Főiskolai jegyzet, Szarvas, 2006.

Pataki Gábor: Művészettörténet, Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 1999.

Soltra Elemér: A rajz tanítása, Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 2005.

Szabó Attila: Művészettörténet vázlatokban, A kezdetektől napjainkig, Veritas kiadó: Győr, 2005.

DIGITALIZÁLT KÖNYVEK

Ingo F. Walther: Impresszionizmus, 1860-1920. Vince Kiadó Budapest, 2003.

Letöltés helye: <https://www.szaktars.hu/vince/view/walther-ingo-f-impresszionizmus-1860-1920-2003/?query=peti+sorozat&pg=682&layout=s>

[Letöltés ideje: 2025.03.24]

Ingo F. Walther: Művészet a 20. században. Vince Kiadó, Budapest, 2011.

Letöltés helye: <https://www.szaktars.hu/vince/view/walther-ingo-f-muveszet-a-20-szazadban-2011/?pg=0&layout=s>

[Letöltés ideje: 2025.03.24]

Kárpáti Andrea: A gyermekrajztól a fiatalok vizuális nyelvéig, Akadémiai Kiadó: Budapest, 2019.

Letöltés helye: <https://mersz.hu/kiadvany/624/dokumentum/info>

[Letöltés ideje: 2023.01.18]

Kovács Nemere: A képzőművészet története, 2015.

Letöltés helye: <https://mek.oszk.hu/14000/14064/14064.pdf>

[Letöltés ideje: 2023.03.28]

Michelle Foa: Georges Seurat. The Art of Vision, 2015.

Letöltés helye: <https://www.scribd.com/document/370946410/G-S-the-Art-of-Vision>

[Letöltés ideje: 2025.03.24]

Olena Koponko (Кононко Олена Леонтиївна): Я у світі (Світ мистецтва), Міністерством освіти і науки України: Київ, 2014.

Letöltés helye: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programma-ya-y-sviti.pdf>

[Letöltés ideje: 2023.01.14]

Peter J. Gartner: Művészeti Kalauz: Musée d'Orsay, Vince Kiadó, Budapest, 2008.

Letöltés helye: <https://www.szaktars.hu/vince/view/gartner-peter-j-musee-dorsay-2008/?query=Művészeti+Kalauz%3A+&pg=5&layout=s>

[Letöltés ideje: 2025.03.24]

Rajkó Andrea, S. Nagy Katalin: Művészettörténet, II. kötet. A 19. és a 20. század, Verano Kft nyomda: Budapest, 2010.

Letöltés helye: <https://www.scribd.com/document/724329378/M%C5%B1veszettortenet-II>

[Letöltés ideje: 2023.03.20]

Stephen Rose: Rajzolás és Festés, Színek világa

Letöltés helye: <https://adt.arcanum.com/hu/view/RajzolasEsFestesSzinekVilaga/?pg=0&layout=s>
[Letöltés ideje: 2025.03.24]

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Georges Seurat: Fürdőzés Asnières-nél, 1884.

Letöltés helye: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/georges-seurat-bathers-at-asnieres>
[Letöltés ideje: 2023.03.21]

2. ábra Georges Seurat: Courbevoie-i híd, 1886.

Letöltés helye: <https://fr.muzeo.com/reproduction-oeuvre/le-pont-de-courbevoie-1886-87/georges-seurat>
[Letöltés ideje: 2023.03.21]

3. ábra Georges Seurat: Vasárnap délután a Grande Jatte-szigeten, 1884-1885.

Letöltés helye: <https://www.artic.edu/artworks/27992/a-sunday-on-la-grande-jatte-1884>
[Letöltés ideje: 2023.03.22]

4. ábra Georges Seurat: Ülő női akt profilból, 1887.

Letöltés helye: http://www.artdreamguide.com/_arti/seurat/_opus/orsay.htm
[Letöltés ideje: 2023.03.22]

5. ábra Georges Seurat: A cirkusz, 1890-1891.

Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Georges-Pierre-Seurat/947554/A-cirkusz-%28olaj,-vászon.html>
[Letöltés ideje: 2025.03.25]

6. ábra Georges Seurat: A cirkuszi parádé, 1887.

Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.us/fine-art-prints/Georges-Seurat/682123/The-Circus-Parade.html>
[Letöltés ideje: 2025.03.25]

7. ábra Paul Signac: A pápák palotája Avignone-ban, 1900.

Letöltés helye: <https://www.alamy.com/paul-signac-1863-1935-the-papal-palace-avignon-1900-image7294220.html>
[Letöltés ideje: 2023.03.28]

8. ábra Paul Signac: Sint-Tropez látképe, 1897.

Letöltés helye: <https://www.repro-tableaux.com/a/paul-signac/sttropezpinewood.html>
[Letöltés ideje: 2023.03.25]

9. ábra Paul Signac: A piros bója, 1895.

Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Paul-Signac/72286/A-vörös-bója,-Saint-Tropez,-1895.html>

[Letöltés ideje: 2023.03.26]

10. ábra Paul Signac: Fésülködő nő, 1892.

Letöltés helye: <https://www.pubhist.com/w21791>

[Letöltés ideje: 2025.03.24]

11. ábra A 12 osztatú színekör, az elsődleges színek

Letöltés helye: <https://www.yourstyleguide.hu/alapszinek/>

[Letöltés ideje: 2023.04.28]

KÉPEK JEGYZÉKE

1. kép Paul Signac: A fenyőfa St. Tropezben, 1909.

Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Paul-Signac/71791/A-feny%C5%91fa-St.-Tropezben%2C-1909.html>

[Letöltés ideje: 2023.09.24]

2. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Nyuszi csoport, saját kép

3. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

4. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Napocska csoport, saját kép

5. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Nyuszi csoport, saját kép

6. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

7. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Napocska csoport, saját kép

8. kép Paul Signac: Csendélet, 1918.

Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/m%C5%B1v%C3%A9szek/Paul-Signac/3.html>

[Letöltés ideje: 2023.09.24]

9. kép Gyümölcskosár, tobozból készült süni, saját kép

10. kép Mintafeladat, saját kép

11. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép

12. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép

13. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Méhecske csoport, saját kép

14. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép

15. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép

16. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Méhecske csoport, saját kép

17. kép Vincent van Gogh: Gyümölcsöskert, tavasz, 1888.

Letöltés helye: https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Vincent_Willem_van_Gogh_077.jpg

[Letöltés ideje: 2023.11.15]

18. kép Plüssfigura, saját kép

19. kép Mintafeladat, saját kép

20. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Mókuska csoport, saját kép

21. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Méhecske csoport, saját kép

22. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Katicabogár csoport, saját kép

23. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Mókuska csoport, saját kép

24. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Méhecske csoport, saját kép

- 25. kép** Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Katicabogár csoport, saját kép
- 26. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép
- 27. kép** Georges Seurat: *A fenyőfa*, 1905. Paul Signac: *A bonaventurai fenyő*, 1893.
- Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Paul-Signac/566088/A-Bonaventure-Pine,-1893.html>
- [Letöltés ideje: 2025.03.22]
- 28. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép
- 29. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép
- 30. kép** Louise Moillon: *Csendélet egy kosár gyümölccsel és egy csomó spárgával*, 1630.
- Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Louise-Moillon/1609565/Csendelet-egy-kosar-gyumolcsokkal-es-egy-csomó-spárgával.html>
- [Letöltés ideje: 2024.10.15]
- 31. kép** Paul Signac: *Csendélet*, 1918.
- Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/m%C5%B1v%C3%A9sek/Paul-Signac/3.html>
- [Letöltés ideje: 2023.09.24]
- 32. kép** Gyümölcs kompozíció, saját kép
- 33. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép
- 34. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép
- 35. kép** Georges Seurat: *A cirkusz*, 1890-1891.
- Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Georges-Pierre-Seurat/947554/A-cirkusz-%28olaj,-vászon.html>
- [Letöltés ideje: 2025.03.25]
- 36. kép** Georges Seurat: *Vasárnap délután a Grande Jatte-szigeten*, 1884-1885.
- Letöltés helye: <https://www.artic.edu/artworks/27992/a-sunday-on-la-grande-jatte-1884>
- [Letöltés ideje: 2023.03.22]
- 37. kép** Optikai színkeverés bemutatása, saját kép
- 38. kép** Önarckép rajzolása, saját kép
- 39. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép
- 40. kép** Poszter pointillista stílusban, saját kép
- 41. kép** P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép

A GYAKORLATI RÉSZ MELLÉKLETEI

Foglalkozásterv 1

Téma: Varázslatos őszi fa

Korosztály: Kiscsoport

Helyszín:

- P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda
- Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda

Az óvodai csoport neve:

- Nyuszi csoport
- Micimackó csoport
- Napocska csoport

Az óvodai csoport létszáma:

- 7
- 6
- 6

Tantárgy: vizuális nevelés

Foglalkozás típusa: felfedezéssel tanulás, megfigyeltetés, vers hallgatása, gyakorlati tevékenység.

A foglalkozás munkaformája: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, frontális.

A foglalkozás szervezeti formája: kötött, egyéni.

Célok:

a) **Oktatási cél:** A korábbi ismeretek és tapasztalatok felidézése a témával kapcsolatban. Az őszi jellegzetességeinek megfigyelése a természetben. Az újjainkkal való festés technikájának oktatása. Az őszi gyümölcsök jellemzőinek megismerése, a gyümölcsök alakjának, színeinek megfigyelése. A színek besorolása, meleg színek oktatása, hol találkozhatunk ezekkel a színekkel. Meglévő ismeretek előhívása és bővítése az évszakkal kapcsolatosan. Az új technikák megismertetése és a benne rejlő lehetőségek megvalósítása.

b) **Nevelési cél:** Szociális képesség téren: közösségi érzés, együttműködés, segítőkészség alkotói vágy ösztönzése, az önálló, kitartó, esztétikus munkára való törekvés. Kognitív képesség téren: alkotókészség, megfigyelőképesség, színérzékelés, észlelés fejlesztése.

c) **Fejlesztési cél:** Akaraterő fejlesztése, a kudarcokkal szembeni ellenállás növelése, valamint a gondolkodási képességek, a türelem és az önzetlenség erősítése. Verbális képesség téren: nyelvi kifejezőkészség, beszédfigyelem, beszédfigyelem, kommunikációs készség. Testi képesség terén: finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció, téri orientáció.

Alkalmazott módszerek: megfigyelés, beszélgetés, szemléltetés, bemutatás, magyarázat, tevékenykedés, ösztönzés, ellenőrzés, értékelés és dicséret.

Eszközök: plüss maci, festmény (A3-as formátumban kinyomtatva), szemléltető, fehér A4-es rajzlap, guas festék, pohár víznek, egyszer használatos papírtányér palettának, nedvestörő (vagy egy törölkendő kéztörölkészhez), kosár, papírgalacsinok: piros, citromsárga, narancssárga, 2 féle barna, kék, zöld, stb.

Időbeosztás: 10-15 perc

A foglalkozás menete

1. Szervezési szakasz:

Az eszközök előkészítése: szemléltető kikészítése az asztalra, rajzlapok, festékek, papírtányérok, vizes poharak használata.

(Az előkészületben segíthetnek a gyerekek is. Az eszközöket jól látható helyre készítem ki, hogy elősegítse az érdeklődés felkeltését).

2. Motiváció:

(A fejlesztési feladatra való ráhangolás megteremtése, beszélgetések kezdeményezése).

Nézzünk ki az ablakon és figyeljük meg, mit látunk.

- Milyen évszak van most?
- Milyen az időjárás?
- Milyen az égbolt?
- Hogyan öltözködnek az emberek?
- Mit vesztek észre a fákon? Ők milyen ruhát hordanak? Mi a fák ruhája?

Gyerekek nézzétek meg ezeket a színes őszi faleveleket.

- Hol vannak a falevelek?
- Ti szerettek a falevelek közt sétálni? Kivel sétáltatok már? Hol? (Kertben? Utcán? Erdőben?)
- Milyen színűek? (Kérdésekkel ösztönzőm a gyerekeket, hogy megosszák a gondolataikat, képzeleteiket az ősszel kapcsolatban).
- Soroljuk fel ismét a színeket. Ezeket a színeket meleg színeknek nevezzük.

Elmondom a „Levél a szélben” című verset, melynek szerzője Kovács Barbara.⁷⁸

(A vers hallgatása révén fejlődik az emlékezetük, odafigyelési képességük és szókincsük).

A vers megbeszélése:

- Hogy tetszett nektek gyerekek a vers?
- Miről szól ez a vers?
- Meg tudjátok mondani, hogy milyen évszokról olvastam nektek a versben?

⁷⁸ <https://egyszervolt.hu/vers/level-a-szelben.html>

- Most milyen évszak van? Mit tudtok az ősziről?
- Kiről szó ez a vers? (Egy huncut szélgyerekről)
- Ki az a huncut gyerek, akiről a vers szól? Mivel játszik ő az udvaron?
- Mit csinál a szél a levelekkel?
- Gyerekek ti láttátok már, hogyan táncol (kering) az őszi levél?
- Az őszi levelek, amelyek a földet takarták milyen voltak? Soroljátok fel a színeit!
- Ti szoktatok játszani a lehullott falevelekkel? Hogyan és mit lehet velük játszani?

3. Új ismeretet átadó szakasz:

Képzeljétek gyerekek, én is hoztam ma nektek faleveleket, szeretnétek megnézni őket?

Különböző formájú, színes levelek mutatása a gyerekeknek.

Ebben a kosárban különféle faleveleket vannak: az egyik egy almafa levele, van szőlőlevél, körtefa levél, stb.

- Figyeljük meg, hogy a falevelek milyen színűek és formájúak! Mindegyik egyforma? Milyen színeket láttok rajta? (felsoroltatom). Korábban már mondtuk, hogy is nevezzük ezeket a színeket? Meleg színeknek. Ügyesek vagytok!
- Hoztam ma hozzátok egy vendéget is. Az Ő neve, **Paul Signac** (plüssmackó). Bemutatom. Ő egy nagyon híres festő volt, aki Franciaországban élt. Paul Signac bácsi nagyon szeretett utazni, több országban is járt és megfestette azokat a tájakat, amelyeket az utazásai során látott. Nagyon jó barátjával és festő-társával **Georges Seurat-tal** (bemutatom a másik plüssmackót is) a két jó barát teljesen másként festett, mint a többiek: nem mosták össze a színeket, hanem kis pontokkal festettek. Ezt pointillizmusnak nevezzük. El is hoztam nektek Paul Signac egyik képét.
- Figyeljétek meg. Érdekes igaz? Ki találkozott már ilyen képpel?
- Most nézzük meg, Paul Signac bácsi hogyan próbálta nekünk bemutatni ezt az őszi tájat (megmutatom a képet)

Gondolatébresztő beszélgetés a képről (képelemzés)

- Ha közelebb jösztek láthatjátok az apró pici pontokat.
- Milyen évszak van a képen? (Ősz)
- Mi van a képen? Mit látunk? (beszélgetés: Egy domb fákkal. Egy tisztás, melynek közepén magányosan áll egy fa. A fa mellett...)
- Hol áll a fa? Mi van körülötte? (fák, postaláda, egy gyalogút mellett áll, lehet egy házhoz vezet az út, stb. – gyerekek észrevétele)
- Milyen színű a fa lombja? Milyen színeket használt a festő a lombkoronánál? (Van benne sárga, barna, zöld, piros...)
- Milyen színeket láttok a fa törzsénél?
- Miből készült ez a kép? (Pontocskákból)

- Milyen színű pontokat láttok? Gyűjtsünk ilyen színeket ebbe a kosárba.
- Nézzétek meg ezt a festményt messziről is. Az apró pici pontocskákból mit ábrázolt, mit készített ez a művész? Egy fát. Egy őszi tájat.

4. Alkotói szakasz:

- Szeretnétek kipróbálni ti is?
- De mi nem akárhogyan fogjuk elkészíteni a fáinkat, hanem az ujjainkkal. Igaz érdekes lesz? *(Kiosztjuk a papírtányérokat, amire előre a fent megbeszélt meleg színeket rakjuk: piros, sárga, zöld, barna.)*
- Előbb elkészítjük a fa törzsét: az ujjatokat nyomjátok bele a barna festékbe, megpötytyözzünk egy vonalat. A fa törzse ne csak egy vonal legyen, lehet kicsit szélesíteni, de csak a lap közepéig. Innét pedig elkészítjük a fa ágait is. *(Szükség esetén egyénileg segítem a gyerekek munkáját utasítással.)*
- Kézmosás után, elkezdjük a fát színes levelekkel felöltöztetni. (Egy kicsit hagyjuk, hogy megszáradjon, hogy a színek ne mosódjanak össze). Minél több pöttyöt rakjatok a fára, de a földre is rakhattok pöttyöket, ott lesznek a már lehullott levelek. *(A segítségnyújtásom folyamatos (pl.: ujjak letörlése az új színhasználat előtt). Körbe járok, és dicsérem a szorgos kis alkotókat. A gyerekek önállóan dolgoznak, hagyom hogy egy pár sajátos praclit is beletegyenek. Folyamatosan bátorítom, dicsérem őket.)*

Utalás a munka befejezésére:

- Aki elkészült, az asztalra teheti száradni az elkészült munkát, addig én mindenkinek ráírom a nevét, a rajzok kiállításra kerülnek a folyosón, hogy délután, amikor jön anya értetek, lássa milyen szépet készítettetek. Ti pedig közben megmoshatjátok a kezeteket, és rendet rakhattok az asztalotokon.

5. Befejező szakasz:

Tornaperc

Kicsit mozgassuk meg magunkat, tornázzunk közösen:

Ilyen kicsi a törpe:

Guggoljunk le a földre! (leguggolunk)

Ilyen nagy az óriás:

Nyújtózkodjunk kispajtas! (felállunk, fölfelé nyújtózkodunk)

Ilyen nagy az óriás, (állva, felfelé nyújtózkodunk)

Ágaskodjunk kispajtas.

Ilyen kicsi a törpe, (leguggolunk)

Guggoljunk le a földre!⁷⁹

⁷⁹ <https://bolcsode.balatonlelle.hu/szuloknak/mondokas-tornaztatok>

Megbeszélés, összefoglalás, értékelés:

Az óvónő értékeli a gyerekek munkáját:

- Ki milyen színeket használt a munkájánál?
- Ki melyik színt használta a legtöbbet és miért pont azt?
- Kinek melyik festmény tetszik a legjobban? Miért?

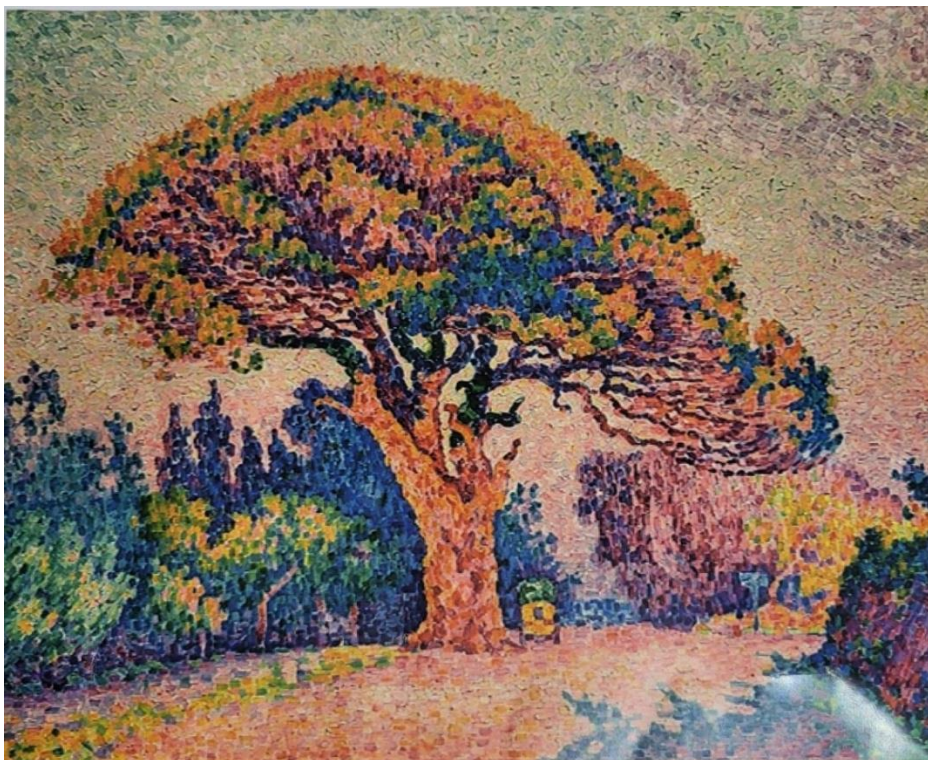
Az élmények és tapasztalatok megbeszélése, ismétlő kérdések:

- Melyek az ősz színei? (*és tudatosítani, hogy ezek meleg színek*) - ismételni és konkretizálni.
- Ki emlékszik, milyen részekből áll a fa? (törzs és lombkorona)
- Tetszett nektek, hogy most ecset helyett az ujjaitokat használtátok a festéshez?
- Szeretnétek máskor is hasonló technikával alkotni?

Mindenkit megdicsérek az elkészült alkotásoknak megfelelően. (pl. Nagyon tetszik a Szofia színhasználata, Péter igazán érdekes törzset készített, Ezek a színek csodaszépek lettek Emili, stb.)

1. Foglalkozástervezetési mellékletei:

Szemléltető:

1. kép Paul Signac: *A fenyőfa St. Tropezben*, 1909.

Fényképek a levezetett foglalkozásról:

2. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Nyuszi csoport, saját kép

3. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

4. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Napocska csoport, saját kép

Fényképek a gyerekek munkájáról:

5. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Nyuszi csoport, saját kép

6. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

7. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Napocska csoport, saját kép

Foglalkozásterv 2

Téma: Őszi gyümölcsstál

Korosztály: Középső csoport

Helyszín:

- P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda
- Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda

Az óvodai csoport neve:

- Bogyó és Babóca csoport
- Katica csoport
- Méhecske csoport

Az óvodai csoport létszáma:

- 11
- 11
- 10

Tantárgy: vizuális nevelés

Foglalkozás típusa: felfedezéssel tanulás, megfigyeltetés, gyakorlati tevékenység.

A foglalkozás munkaformája: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, frontális.

A foglalkozás szervezeti formája: kötött, egyéni.

Célok:

- Oktatási cél:** A korábbi ismeretek és tapasztalatok felelevenítése a témával kapcsolatban. A festés pálcikával történő technikájának oktatása. A gyümölcsökkel kapcsolatos tudás felidézése és bővítése. A formák és arányok kidolgozása, finomítása, valamint a színérzék fejlesztése a kreatív tevékenység során.
- Nevelési cél:** *Szociális képesség téren:* Szép, esztétikus munkára való törekvés a rajzolás, festés során. Az olló használatára való odafigyelés. *Kognitív képesség téren:* Figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, türelem, beszédképesség fejlesztése, észlelés a formák felismerése során.
- Fejlesztési cél:** Gondolkodásra, türelemre, segítőkészségre nevelés; *Verbális képesség téren:* Az új technikák megismertetése a benne rejlő lehetőségek megvalósítása. *Testi képesség terén:* szem-kéz koordináció javítása, valamint a síkban való kifejezőképesség gyakorlásának elősegítése.

Alkalmazott módszerek: bemutatás, szemléltetés, megfigyelés, tevékenykedtetés, beszélgetés, magyarázat nyújtása, ösztönzés, ellenőrzés, támogatás biztosítása, értékelés, dicséret.

Eszközök: plüss játékok, kosárban gyümölcsök, zöldségek, szemléltető (A3-as formátumban kinyomtatva), szemléltető, fehér A4-es rajzlap négybe vágva, grafit ceruza, radír, ragasztó, színes festékek.

Időbeosztás: 20-25 perc

A foglalkozás menete

1. Szervezési szakasz:

Eszközök előkészítése: rajzlapok, grafit ceruza, radír, papírtányérok színes (piros, sárga, zöld, barna, kék, lila) pöttyök színenként csoportokba rendezése, szemléltető kikészítése az asztalra.

(Az előkészületben segíthetnek a gyerekek is.)

Az eszközöket jól látható helyre készítem ki, hogy elősegítse az érdeklődés felkeltését.)

A napos gyerekeket bevonom a szervezési feladatokba, kioszthatják a fehér lapokat és a grafitceruzát.

2. Motiváció:

(A fejlesztési feladatra való ráhangolás megteremtése, beszélgetések kezdeményezése.)

- Nézzünk ki az ablakon, mit látunk, milyen évszakban vagyunk most? Mit tudtok az ősziről?
Milyen változások mennek végbe a természetben ilyenkor?
- Milyen az időjárás?
- Hogyan néznek ki most a fák? Milyen színűekké váltak a leveleik?
- Miért nevezik az őszt „aranyinak”?
- A gyümölcsfák mit adnak nekünk?
- Gyerekek nézzétek meg ezeket a gyümölcsöket. (Kiteszek egy kosarat az asztalra, amiben a következő gyümölcsök vannak: alma, körte, szőlő, szilva, birsalma stb.)
- Soroljuk fel milyen gyümölcsöket hoztam be és milyen színűek!
- Ezeket a színeket meleg színeknek nevezzük. *(Az Ősz évszakkal kapcsolatos meglévő ismeretek felelevenítése).*

3. Új ismeretet átadó szakasz:

- Képzeljétek gyerekek, ma vendégségbe érkezett hozzánk Sün Soma!
 - Sziasztok gyerekek! Sün Soma vagyok az elvarázsolt erdő lakója. Azért jöttem ma el hozzátok, hogy megmutassam nektek milyen csodákat is rejt az én otthonom, az erdő.
- A gyerekek számára különböző színű és formájú gyümölcsök, valamint gyümölcsök bemutatása.
- Sün Soma által hozott kosárban különböző gyümölcsök és zöldségek vannak, vizsgáljuk meg közelebbről a kosár tartalmát. Található benne alma, körte, szőlő, birsalma, dió, gesztenye stb.
 - Figyeljétek meg őket, milyen színűek ezek a gyümölcsök?
 - Kedves gyerekek, most pedig játszani fogunk!

- A játék neve: Mi van a zsákban? Itt van a kezemben egy zsák, amelyikbe berakjuk azokat a gyümölcsöket, amelyeket Sün Soma hozott el hozzánk. A vállalkozó kedvű gyerekek sorba becsukott szemmel egy-egy gyümölcsöt kivehetnek a zsákból, tapintás útján kell a megkeresnetek azt a gyümölcsöt, amelyiket Sün Soma megnevez. *(Érzékszervekkel történő beazonosítás, felismerés gyakorlása. A gyerekek aktivitásának a fenttartása a játék által, kézügyesség fejlesztése).*

- Milyen gyümölcs az, amelyet a kezében fogsz?
- Milyen a színe és a formája? Ha megtapintod a héját, akkor mit érzel?
- Ki tudja megmondani, hogy hol terem és mire lehet használni ezt a gyümölcsöt?
- Hogyan fogyasztjuk és miért fontos a szervezetünknek?
- Sün Soma ajándékai itt még nem értek véget.

Hoztam nektek egy olyan festményt, amit az én kedvenc művésem, Paul Signac alkotott.

- Tudjátok ki ő?
- Nem ismeritek? Mesélek akkor nektek róla: **Paul Signac** egy híres francia festő, aki Párizsban élt. Különleges módon készítette el a festményeit. Paul Signac bácsi nagyon szeretett utazni, több országban is járt és megfestette azokat a tájakat, amelyeket ott látott. **Georges Seurat**-tal, aki festőtársa és jó barátja volt, teljesen eltérő technikával dolgoztak, mint mások: nem keverték össze a színeket, hanem apró pontokkal alkalmazták a festéket. Ezt a módszert pointillizmusnak nevezzük.

El is hoztam nektek Paul Signac egyik festményét.

- Figyeljétek meg. Érdekes igaz? Ki találkozott már ilyen képpel?
- Paul Signac bácsi a következőképpen ábrázolja festményén a gyümölcsöket: (megmutatom a képet)

Gondolatébresztő beszélgetés a képről. (képelemzés)

- Ha közelebb jösztek, mit láttok? Miből készült ez a kép? Pontocskákból.
- A képet alaposan vizsgáljuk meg! Mit vettek észre rajta?
- Minek a segítségével vannak megfestve a gyümölcsök a festményen? (Színes pontok)
- Milyen színeket láttok a képen? Soroljátok fel őket!
- Milyen gyümölcsöket láttok a képen, nevezzétek meg őket!
- Szeretnétek kipróbálni ezt a technikát?
- Ha pointillista képeket akarunk készíteni használhatjuk az ujjunkat vagy különböző méretű ecseteket, most mi pálcikákkal fogunk alkotni.

(Kiosztjuk a papírtányérokat, amire a fent megbeszélte meleg színeket rakjuk: piros, sárga, barna, zöld).

A rajzolás megkezdése előtt a gyerekekkel jól ismert ujjakat átmozgató gyakorlatot végezzük el:

Nyisd a kezed, zárd öködbe,
Forgasd csuklód körbe, körbe!
Tapsolj kettőt, csapj a térdre,
Engedd kezed le a mélybe!⁸⁰

4. Alkotói szakasz:

- Mivel Sün Soma kedvenc gyümölcssei az alma és a körte, így ma ezeket fogjuk mi is elkészíteni.
- Először vegyétek elő a ceruzát és a fehér lapocskán rajzoljátok meg azt a gyümölcsöt, amelyet kiválasztottatok. Ezek lehetnek alma, körte és birsalma. Majd egyesével megrajzoljuk a gyümölcsöket, annak szárát. *(Szükség esetén egyénileg segítem a gyerekek munkáját utasítással.)*
- Miután megrajzoltátok a gyümölcsöt, fordítsátok meg a lapot és kezdődhet a pontocskákkal való festés a pálcikákkal. Válaszátok ki a megfelelő színt (piros, sárga, kék) és töltsétek ki vele a gyümölcsöket és a szárát is (barna). A zöld szín létrehozásához a sárga és kék szín kombinációját használjátok. Amikor ezzel megvagyunk, várunk néhány percet a száradásig.
- Legyetek nagyon figyelmesek, amikor az ollót használjátok. Utolsó lépésként aki elkészült és sikerült kivágnia a gyümölcsöt elő veheti a ragasztót és felragaszthatja a vászonképre. *(Körbe járok, és dicsérem a szorgos kis alkotókat. A gyerekek önállóan dolgoznak. Folyamatosan bátorítom, dicsérem őket.)*

Utalás a munka befejezésére:

- Aki már elkészült a munkájával, annak én ráírom a lapra a nevét, az alkotások kiállításra kerülnek a folyosón, hogy délután, amikor megérkeznek értetek a szüleitek hadd lássák milyen szépet készítettetek. Ti pedig közben megmoshatjátok a kezeteket, és rendet rakhattok az asztalotokon.

5. Befejező szakasz:

Tonaperc

Kicsit mozgassuk meg magunkat, tornázzunk közösen:

Gyülekeznek a felhők, (a földön kezünkkel balra-jobbra seperünk)
esik az eső, (ujjunkkal halkán dobolunk)
kopog a jég, (hangosabban kopogunk)
dörög az ég, (dörömbölünk)
villámlik, (fent egy taps)
lecsap, (tenyérrel a földre lecsapunk)
kisütött a nap. (felfelé lassan széttárjuk karjainkat)⁸¹

Megbeszélés, összefoglalás, értékelés, ismétlő kérdések:

Az óvónő értékeli a gyerekek munkáját:

⁸⁰ <https://www.szechenyikastely.hu/feltoltes/dokumentum/PP2022-2023.pdf>

⁸¹ <https://mondokatar.blogspot.com/2008/09/tornztatk.html>

- Milyen volt a munka? Könnyű vagy nehéz?
- Miben tapasztaltatok nehézséget?
- Ki milyen színeket használt?
- Ki melyik színt használta a legtöbbet?
- Kinek melyik alkotás tetszik a legjobban?

(Hagyom, hogy a gyerekek is értékeljék a munkákat, véleményezzék azt)

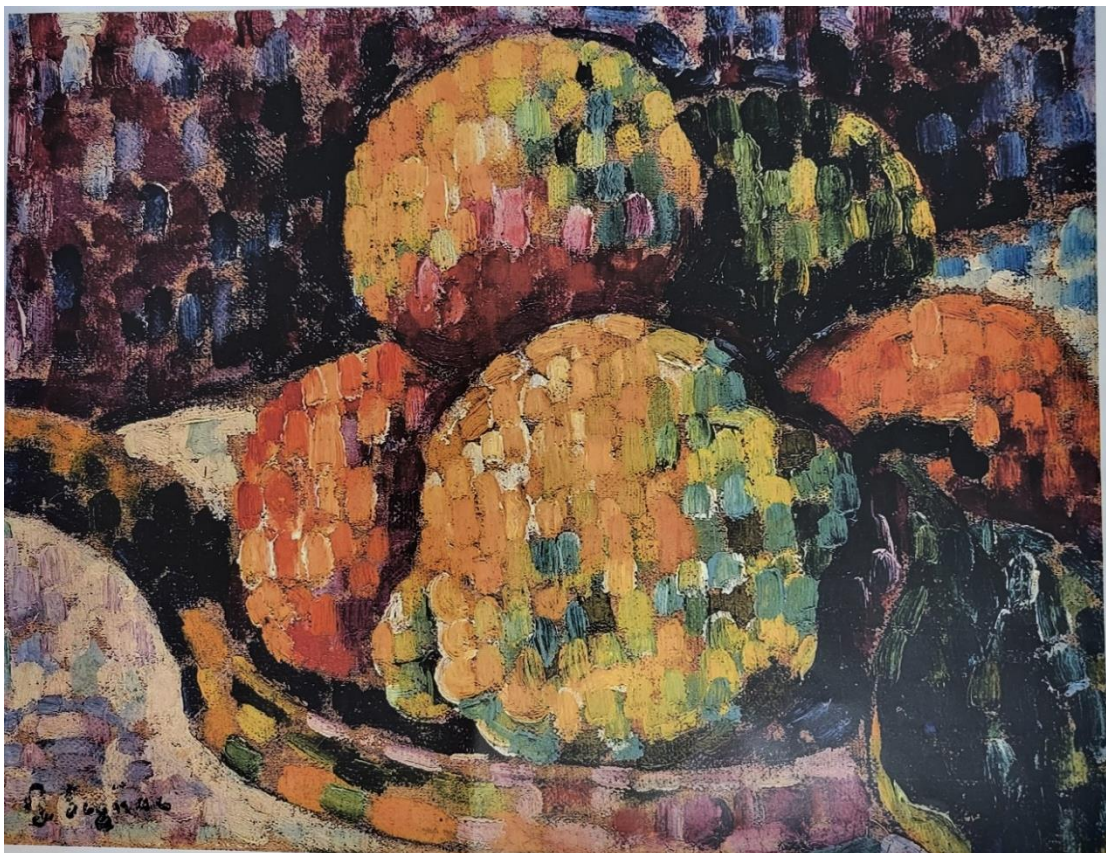
Ismétlő kérdések:

- Ki emlékszik Sün Soma, milyen ajándékokat hozott el ma hozzánk?
- Melyek voltak ezek a gyümölcsök, zöldségek?
- Milyen színekben pompáznak ezek az őszi gyümölcsök?
- Melyek az őszi színei? *(és tudatosítani, hogy ezek meleg színek)* - ismételni és konkretizálni.
- Ki emlékszik milyen részekből állnak azok a gyümölcsök, amelyeket lerajzoltunk?
- Mennyire tetszett nektek, hogy most nem ecsetet használtunk a gyümölcsöstál elkészítéséhez?
- Gyerekek, szeretnétek máskor is hasonló technikával alkotni?

Mindenkit megdicsérek az elkészült alkotásoknak megfelelően. (pl.: Nagyon tetszik ezen a képen Antónia színhasználata, Áron rajzán a gyümölcsök szép méretarányosak stb.)

2. Foglalkozásterv mellékletei:

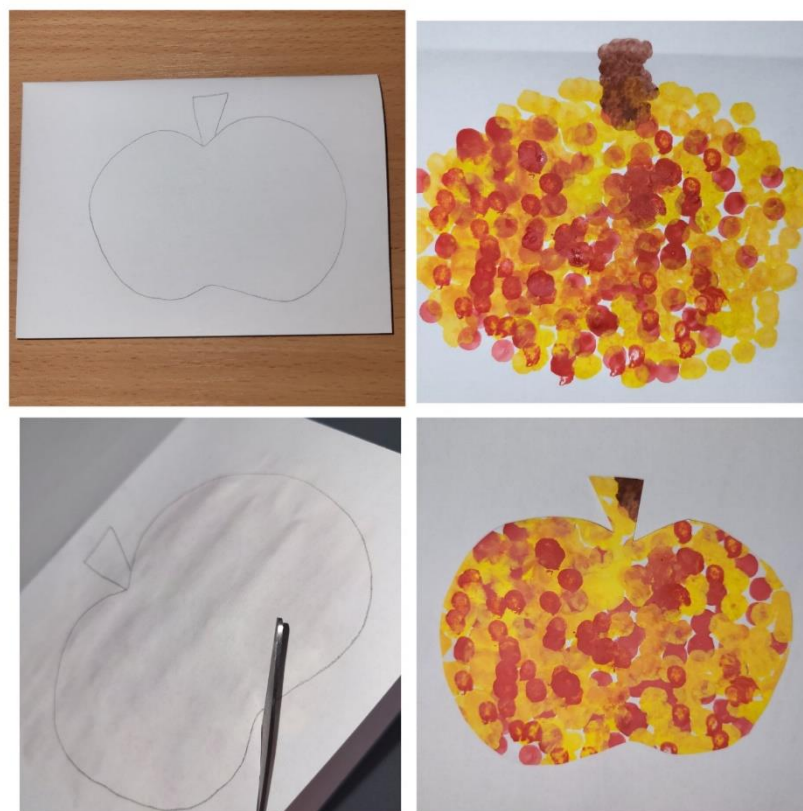
Szemléltetők:

8. kép Paul Signac: *Csendélet*, 1918.

9. kép Gyümölcskosár, tobozbol készült süni, saját kép

10. kép Mintafeladat, saját kép

Fényképek a levezetett foglalkozásról:

11. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép

12. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép

13. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Méhecske csoport, saját kép

Fényképek a gyerekek munkájáról:

14. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép

15. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép

16. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Méhecske csoport, saját kép

Foglalkozásterv 3

Téma: Tavaszi tájkép (panorámakép)

Korosztály: Nagy csoport

Helyszín:

- P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda
- Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda

Az óvodai csoport neve:

- Mókuska csoport
- Méhecske csoport
- Katicabogár csoport

Az óvodai csoport létszáma:

- 11
- 8
- 10

Tantárgy: vizuális nevelés

Foglalkozás típusa: felfedezéssel tanulás, megfigyeltetés, gyakorlati tevékenység.

A foglalkozás munkaformája: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, frontális.

A foglalkozás szervezeti formája: kötött, egyéni.

Célok:

- Oktatási cél:** A témához kapcsolódó korábbi ismeretek, tapasztalatok felidézése. A pálcikával való festés technikájának oktatása. Az új technikában rejlő lehetőségek megismerése, megvalósítása. Az alkotói tevékenységek iránti pozitív érzelmi hozzáállás kialakítása. Az idő, a helyszín és az eszközök biztosítása.
- Nevelési cél:** Szociális képesség téren: önálló, kitartó, türelmes munkavégzésre való nevelés. Önfegyelmre nevelés, kudarctűrő képesség, gondolkodásra, türelemre, segítőkészre nevelés. Esztétikai fogékonyságuk, igényességük alakítása. Kognitív képesség téren: alkotótevékenység, megfigyelőképesség, emlékezet fejlesztése, önismeretük, önbizalmuk fejlesztése.
- Fejlesztési cél:** Verbális képesség téren: nyelvi kifejezőkészség, kommunikációs készség, egymásra való figyelés. Testi képesség terén: A szem és kéz koordináció fejlesztése, térforma- és színeképérzetük gazdagítása.

Alkalmazott módszerek: bemutatás, szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, tevékenykedés, beszélgetés, magyarázat, ösztönzés, ellenőrzés, támogatás, értékelés, dicséret.

Eszközök: plüss játék, festmény (A3-as formátumban kinyomtatva), szemléltető, világos kék A4-es rajzlap, grafit ceruza, radír, színes festékek, fültisztító pálcika, pohár víznek, szalvéta.

Időbeosztás: 25-30 perc

A foglalkozás menete

1. Szervezési szakasz:

A napos gyerekeket bevonom a szervezési feladatokba, ők oszthatják ki a tevékenységhez szükséges kellékeket. *(Az eszközöket jól látható helyre készítem ki, hogy elősegítse az érdeklődés felkeltését.)*

2. Motiváció:

(A fejlesztési feladatra való ráhangolás megteremtése, beszélgetések kezdeményezése.)

- Ha kinéztek az ablakon akkor mit láttok, milyen évszak van most?
- Soroljuk fel a tavaszi hónapokat!
- Milyen változásokat látunk a körülöttünk lévő világban ilyenkor tavasszal?
- Milyen az időjárás?
- Milyen az égbolt?
- Hogyan öltözködnek ilyenkor az emberek?
- Hogyan néznek ki a fák? Mit vesztek észre rajtuk? Ők milyen ruhát hordanak ilyenkor?
- Milyen színűek a fák virágai? *(Kérdésekkel ösztönzőm a gyerekeket, hogy megosszák a gondolataikat, képzeleteiket az ősszel kapcsolatban).*
- Milyen színekben pompázik a tavasz? *(Beszélgetéssel a gondolatok, élmények kifejezése. Kommunikációs kedv felkeltése. Egymásra való odafigyeléssel és meghallgatással türelemre nevelés. Meglévő ismeretek előhívása a Tavasz évszokról.)*

3. Új ismeretet átadó szakasz:

- Figyelmesen hallgassátok meg a következő rejtvényt és próbáljátok kitalálni miről szólhat. A helyes megfejtés lehet a mai foglalkozásunk témája.

*Amikor a világ éled,
kizöldülnek mezők, rétek.
Bimbó nyílik,
rügy kipattan,
hancúroznak a szabadban.⁸² (tavasz)*

Részlet Zelk Zoltán „Négy vándor” című verséből.

- Helyes, bizony a tavasz a helyes megfejtés!

A tavasz az újjászületést szimbolizálja, amikor is elbúcsúztatjuk a hideg telet és az első igazán meleg napsugarakat várjuk. A művészeket (írókat, zeneszerzőket, festőket) mindig is nagyon

⁸² https://webovoda.blogspot.com/2009/04/talalos-kerdesek-tavasz_27.html

megihletette ez az évszak. Hallgassuk meg **Vivaldi: Évszakok** című zenéjének egy részletét. Mindenki zárja be a szemét és képzeljete el egy gyönyörű tavaszi tájat. A zenehallgatást követően megbeszéljük az egyéni élményeket:

- Szerintetek milyen hangulatú a zene?
- Milyen érzéseket vált ki belőletek ez a zene?
- Jókedvre derít vagy szomorúak lesztek tőle?
- Mit képzeltek el? Hol jártatok, egy utcán vagy egy kertben?
- Mi volt ebben a térben? Voltak fák vagy madarak? Házak esetleg?

4. Alkotói szakasz:

Hoztam ma hozzátok egy vendéget gyerekek! Mivel éppen a művészekről beszéltünk, egy festő lesz a vendégünk, akinek a neve **Vincent van Gogh**. Ő egy neves holland művész, aki Hollandiából származik. De nagyon szeretett utazni, ezért más országokba is ellátogatott. Különleges módon készítette el a festményeit. Nagyon érdekes módon festett, nem mosta össze a színeket, hanem kis pontokkal és vonalakkal festett. Ezt a módszert pointillizmusnak nevezzük. Emlékeztek mit tanultunk a festészetéről és a festészeti technikákról? A festészet a képzőművészet egyik fajtája, a síkon (papír, vászon, üveg stb.) létrehozott művészi kép.

- Mik azok a nélkülözhetetleneszközök, amelyek nélkül nem tudunk tájképet festeni?
- Igen, festék, színek, ecset, vászon, papír, víz nélkül lehetetlen. Nagyon ügyesek vagytok!
- Most nézzünk meg a híres festőművész festményét erről a varázslatos évszokról.
- A képet alaposan vizsgáljuk meg! Mit vettek észre rajta? (pontokat, vonalakat)
- Miket ábrázol a festmény? (fákat)
- A fákon kívül mik vannak még a festményen? (egy kerítés)
- Milyen színű a kerítés?
- Hol található a képen? (középen)
- Milyen színeket láttok a képen? Soroljátok fel őket!
- Milyen színű az ég?
- Milyen színűek a fák?
- Miket láttok a távolban?
- Milyen címet lehet adni ennek a festménynek?
- Mi tetszik a legjobban ezen a képen?
- Szeretnétek kipróbálni ezt a technikát?

A festés előtt a gyerekekkel jól ismert ujjaitat átmozgató gyakorlatot végezzük el:

Ujjaimat megmozgatom,

S közben vígan mondogatom:

Kifordítom, befordítom,

*Felfordítom, lefordítom,
Zongorázok, furulyázok
Ügyesebb lett a kezem,
A tornát befejezem.⁸³*

- A mai napon igazi művésznek képzelhetjük magunkat, mert megtanulunk pontozásos technikával festeni. Az ujjunkat és vattapálcikát is használni fogunk.
- Vincent van Gogh festőhöz hasonlóan ma mi is egy tavaszi tájképet fogunk megfesteni, pontokat és vonalakat fogunk festeni pálcikák segítségével egymás mellé *(Szükség esetén egyénileg segítem a gyerekek munkáját utasítással.)*
- Legyetek figyelmesek, mert vannak olyan színek is, amelyeket nem láthattok a bemutatott képen, ezeket ne használjátok. *(Körbe járok, és dicsérem a szorgos kis alkotókat. A gyerekek önállóan dolgoznak, hagyom hogy egy pár sajátos praclit is beletegyenek. Folyamatosan bátorítom, dicsérem őket.)*
- Világos kék színű lapja kezdünk rajzolni, majd a festékek és a pálcika segítségével megalkothassák tavaszi tájképüket a gyerekek.
- Felhívom a figyelmüket, hogy kerüljék a sok víz használatát, mert az elmaszathatja a képet.

Utalás a munka befejezésére:

- Aki már elkészült a munkájával annak ráírom a lapra a nevét, az alkotások kiállításra kerülnek a folyosón, hogy délután, amikor születitek megérkeznek értetek, hadd csodálják meg, milyen szép tájképeket készítettetek. Aki elkészült az megmoshatja a kezét és segíthettek rendet rakni az asztalotokon.

5. Befejező szakasz:

Tonaperc

Kicsit mozgassuk meg magunkat, tornázzunk közösen:

Kistornászok vagyunk mi,
szépen tudunk tornázni,
jobbra-balra hajolunk,
és utána ugrálunk.
Ujjainkat mozgatjuk,
karjainkat forgatjuk,
előre-hátra hajolunk,
és a végén tapsolunk.⁸⁴

⁸³ <https://csipkepille.blogspot.com/2011/11/ujjtorna.html>

⁸⁴ <https://szuloforum.hu/tancoltatok-tornaztatok-lablogatok/>

Megbeszélés, összefoglalás, értékelés, ismétlő kérdések:

Az óvónő értékeli a gyerekek munkáját:

- Mi volt a legjobb a mai munkában? Miért?
- Mi a neve annak a szokatlan festészeti technikának, amellyel ma festettünk?
- Hogy hívták azt a festőművészt, akinek a képét megnézhattuk?
- Milyen címet adnátok az átlalatok elkészített képnek?
- Kinek melyik festmény tetszik a legjobban és miért? *(Hagyom, hogy a gyerekek véleményeikkel értékeljék a munkákat)*

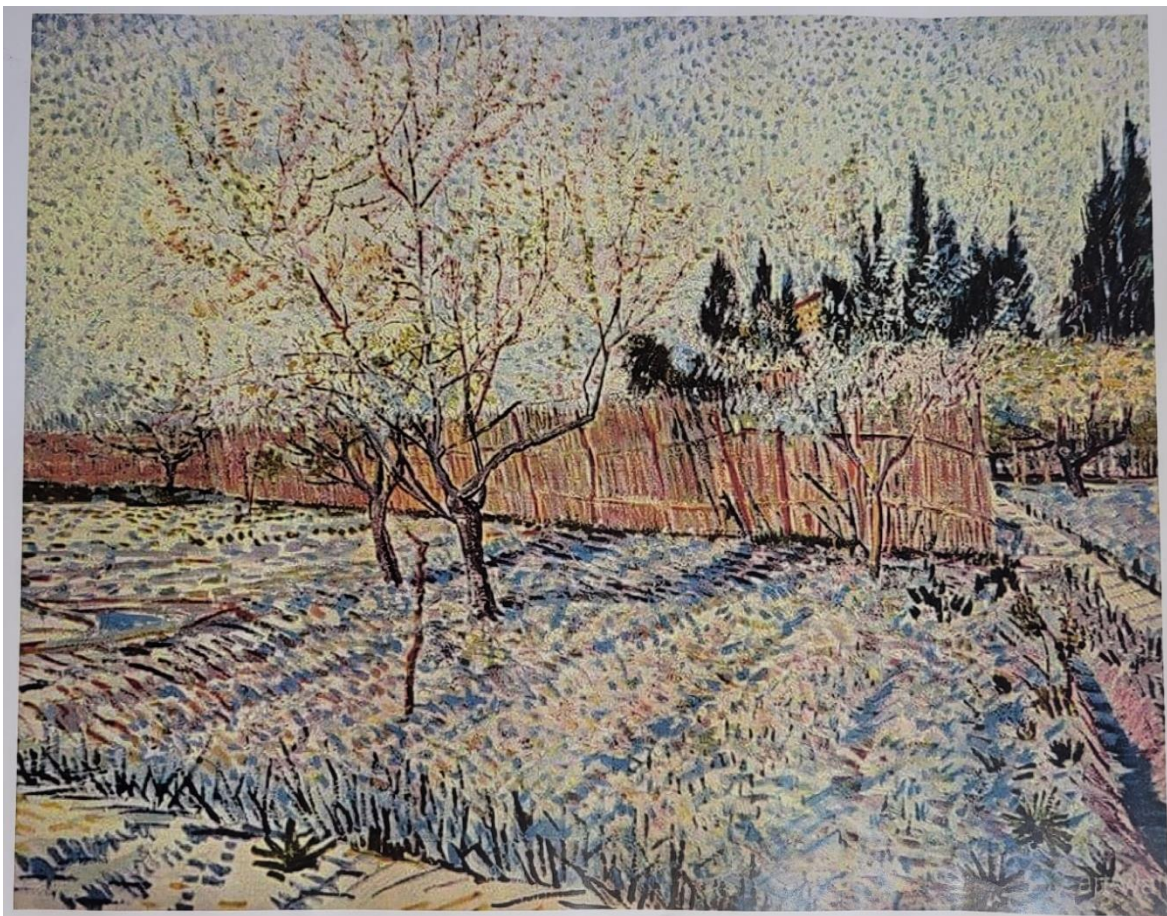
Ismétlő kérdések:

- Soroljátok fel az átlalatok legtöbbet használt színeket!
- Sorolj fel olyan érzelmeket, amelyeket az átlalatok festett kép keltett benned?

Mindenkit megdicsérek az elkészült alkotásoknak megfelelően.

3. Foglalkozástervezés mellékletei:

Szemléltetők:

17. kép Vincent van Gogh: *Gyümölcsös kert, tavasz*, 1888.

18. kép Plüssfigura, saját kép

19. kép Mintafeladat, saját kép

Fényképek a levezetett foglalkozásról:

20. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Mókuska csoport, saját kép

21. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Méhecske csoport, saját kép

22. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Katicabogár csoport, saját kép

Fényképek a gyerekek munkájáról:

23. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Mókuska csoport, saját kép

24. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Méhecske csoport, saját kép

25. kép Beregszászi 10. Számú Fenyőfácska Bölcsőde és Óvoda, Katicabogár csoport, saját kép

A projekttevékenység mellékletei:

Kiscsoportos tevékenység: Tájkép készítése

Téma: Virágzó csodafa

Szemléltetők:

26. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

27. kép Georges Seurat: *A fenyőfa*, 1905.

Paul Signac: *A bonaventurái fenyő*, 1893.

Fényképek a tevékenység menetéről:

28. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

Fényképek a gyerekek munkájáról:

29. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Micimackó csoport, saját kép

A projekttevékenység mellékletei:

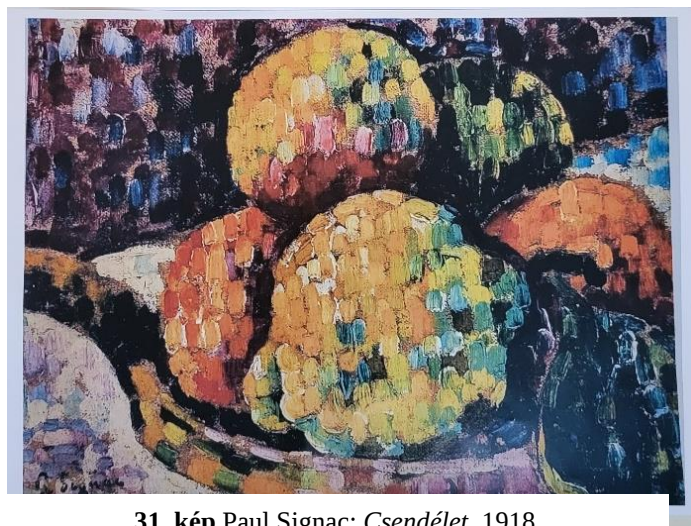
Középső csoportos tevékenység: Csendélet készítése

Téma: Őszi szezonális és trópusi gyümölcsök

Szemléltetők:

30. kép Louise Moillon: Csendélet egy kosár gyümölccsel és egy csomó spárgával, 1630.

31. kép Paul Signac: *Csendélet*, 1918.

32. kép Gyümölcs kompozíció, saját kép

Fényképek a tevékenység menetéről:

33. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép

Fényképek a gyerekek munkájáról:

34. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Katica csoport, saját kép

A projekttevékenység mellékletei:
Nagycsoportos tevékenység: Portrék készítése

Téma: Közös csoportstábó

Szemléltetők:

35. kép Georges Seurat: *A cirkusz*, 1890-1891.

36. kép Georges Seurat: *Vasárnap délután a Grande Jatte-szigeten*, 1884-1885.

37. kép Optikai színkeverés bemutatása, saját kép

Fényképek a tevékenység menetéről:

38. kép Önarckép rajzolása, saját kép

39. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda, Bogyó és Babóca csoport, saját kép

Fényképek a gyerekek munkájáról:

40. kép Közös csoporttabló, saját kép

41. kép P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda,
Bogyó és Babóca csoport, saját kép

Beleegyező nyilatkozat

Bella Krisztinának hívnak, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Óvodapedagógia szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Munkám témája: *„Pointillista stílusirányzatra épülő vizuális nevelési tevékenységek az óvodában: tájkép, csendélet és portré műfajait feldolgozva”.*

A tervezett tevékenység bemutatása: Ezzel a nyilatkozattal szeretném a segítségüket és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy a munkám gyakorlati részét az Önök intézményében is levezethessem. Óvodai környezetben, az óvodapedagógus felügyeletével az óvodai vizuális nevelés foglalkozás keretein belül, a kis-, középső- és nagy csoportos gyerekekkel készítenénk el egy-egy munkát a pointillizmus technika felhasználhatósága kapcsán. A foglalkozáson, megismerkednénk híres művészek munkáival, ahol megfigyelhetik a pointillista festés többféle felhasználását. A célom, hogy felhívjam a gyermekek figyelmét arra, hogy mennyi lehetőséget rejt magában a festészet, valamint új technikákkal ismerkedjenek meg.

Foglalkozás dokumentálásának formája: A foglalkozásról képeket is készítenék, a későbbi kiértékelés miatt, amelyeken igyekszem a gyerekek arcát nem mutatni.

A felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel, Bella Krisztina

Főiskolai hallgató

Mobil: +380306540443

E-mail: bella.krisztina.bl21op@kmf.org.ua

Oktatási intézmény neve: *P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszász*
Oktatási intézmény címe: *Beregszász, Lucskaja út 6*
Intézményvezető neve és aláírása: *Sztankovics Enikő*

2025. 05. 05/ Beregszász

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Bella Krisztina

Науковий керівник / Експерт Автор Ілдіко

Греба

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

1469

3

Кількість слів

111702

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		0

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення

Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
з домашньої бази даних (0.00 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
з програми обміну базами даних (0.00 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
з Інтернету (0.00 %)		

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------------	--

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------